

УПАТСТВО ЗА КОРИСНИЦИ НА СРЕДСТВА ОД ИПАРД ПРОГРАМАТА 2007-2013 ЗА
МЕРКА 101

СОДРЖИНА НА УПАТСТВОТО

А. ВОВЕД

1. Што е ИПАРД

**Б. МЕРКА 101 - ИНВЕСТИЦИИ НА ЗЕМЈОДЕЛСКО СТОПАНСТВА СО ЦЕЛ
НИВНО ПРЕСТРУКТУИРАЊЕ И НАДГРАДБА ЗА ДОСТИГНУВАЊЕ НА
СТАНДАРДИТЕ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА**

1. Приоритетни сектори од Мерка 101	3
2.1. Тип на инвестиција 10111	
2.2. Тип на инвестиција 10121	
2.3. Тип на инвестиција 10131	
2.4. Тип на инвестиција 10132	
2.5. Тип на инвестиција 10141	
2.6. Тип на инвестиција 10151	
2.7. Тип на инвестиција 10152	
3. Кој може да биде корисник по мерка 101-Потенцијален корисник	4
4. Постапка за избор на корисници по мерка 101	24
5. Финансирање за мерка 101	31
В. ГЕНЕРАЛНИ НАПОМЕНИ	34
1. Општи прифатливи трошоци	35
2. Неприфатливи трошоци	36
Г. ПОСТАПКА ПРЕД АФПЗРР	36
1. Поднесување на барање	36
2. Обработка на барање и избор на корисници	39
3. Склучување на договор	39
<i>ПРИЛОЗИ</i>	42
<i>ПРИЛОГ 1: ЛИСТА НА ДОМАШНИ И СТРАНСКИ ПРИЗНАЕНИ ИЛИ ОДОБРЕНИ СОРТИ ВИНОВА ЛОЗА И ЛОЗНИ ПОДЛОГИ</i>	42

<i>ПРИЛОГ 2: СКЛАДИРАЊЕ И РАКУВАЊЕ СО АРСКО ЃУБРЕ</i>	48
<i>ПРИЛОГ 3: ЛИСТА НА ПРИФАТЛИВИ РАБОТИ ИЗВРШЕНИ ОД СТРАНА НА ТРЕТИ ЛИЦА ЗА МЕРКА 101</i>	50
<i>ПРИЛОГ 4: НАЦРТ ВЕРЗИЈА ОД ДОГОВОР ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА</i>	54
<i>ПРИЛОГ 5 : ОПШТИНИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ПО РЕГИОНИ</i>	73
<i>ПРИЛОГ 6 - ДОКУМЕНТИ КОИ ГИ ИЗДАВААТ „ТЕХНИЧКИТЕ ТЕЛА“ ВО СТРУКТУРАТА НА ИПАРД</i>	77

А. Вовед

1. Што е ИПАРД

Инструментот за претпристапна помош на Европската Унија наменет за рурален развој (ИПАРД) е петта компонента на ИПА, со која се обезбедува финансиска помош за одржливо земјоделство и рурален развој, од аспект на подготовките за Заедничката земјоделска политика (ЗЗП) на ЕУ и инструментите за нејзино спроведување, поточно правилата за финансирање од Европскиот Фонд за земјоделство и рурален развој (ЕАРДФ), како и прилагодување на земјоделскиот сектор кон правилата и стандардите кои важат на Заедничкиот Пазар на ЕУ.

Б. Мерка 101 - Инвестиции на земјоделско стопанства со цел нивно преструктурирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија

1. Цели на мерката

Главна цел на оваа мерка е поддршка на инвестиции во земјоделските стопанства со цел подобрување на конкурентноста на земјоделскиот сектор преку подобрување на квалитетот на производството со модернизирање и технолошко усовршување на производниот процес, заради достигнување на стандарди на заедницата за благосостојба на животните, здравје на растенијата и животните како и заштита на животната средина.

1. Приоритетни сектори од Мерка 101

Во согласност со Одлука на Владата на Република Македонија од 25-ти јули 2006 година, приоритетни земјоделски сектори што треба да бидат поддржани преку Мерката 101 се лозарство, овоштарство, градинарство, примарно производство на сурово млеко и одгледување на животни и живина за месо.

Приоритетните сектори претставуваат групи на инвестиции по Мерка 101:

1011 Лозови насади

1012 Овошни насади

1013 Производство на зеленчук

1014 Производство на млеко

1015 Производство на месо

Инвестициите по приоритетни сектори ги покриваат трошоците за повторно засадување на површините со повеќегодишни култури (лозови насади и овоштарници), изградба и обновување на просториите на земјоделското стопанство како и помошните простории, купување на опрема за просториите на земјоделското стопанство, подобрување на

системите за наводнување на земјоделското стопанство и специјална земјоделска механизација, како и справување со ѓубривото од земјоделското стопанство, согласно стандардите на ЕУ за заштита на животната средина, преку следниве типови на инвестиции:

- 10111** - Инвестиции во обновување и модернизација на лозови насади,
- 10121** - Инвестиции во обновување и модернизација на овошни насади,
- 10131** - Инвестиции во изградба/реконструкција и модернизација на пластеници (со исклучок на тунелски фолии) и стакленици,
- 10132** - Инвестиции во модернизација на производството на зеленчук на отворено,
- 10141** - Инвестиции во изградба/ реконструкција на објекти за одгледување на молзни животни (крави, овци и кози),
- 10151** - Инвестиции во изградба/ реконструкција на објекти за одгледување на свињи,
- 10152** - Инвестиции во воспоставување на нови живинарски капацитети за одгледување на бројлери и модернизација на постоечките.

2. Прифатливи проекти и прифатливи трошоци по тип на инвестиции

2.1. Тип на инвестиција 10111

ОБНОВУВАЊЕ И МОДЕРНИЗАЦИЈА НА ЛОЗОВИ НАСАДИ

2.1.1. Прифатливи проекти

Прифатливи се оние проекти кои ги вклучуваат следните инвестициони активности:

- замена на виновите лози постари од 20 години или замена на винови лози од непрепорачаните сорти или хибридни со препорачани сорти на веќе постоечките површини,
- пренамена од вински лозов насад во овошен насад (вклучително и трпезно грозје),
- промена на сортите и тоа од една во друга винска сорта,
- промена на начинот на поставување на сортите, од ниска грмушка во пергола/шпалирен систем на одгледување,
- замена на старите и неефикасни системи за наводнување со микро иригациони системи (наводнување капка-по-капка, подземно наводнување - субиригација, микро прскалки и наводнување со оросување) заради намалување на загубите на вода,
- изградба/воведување на технички објекти/уреди за искористување на енергија од обновливи/алтернативни извори,
- набавка на специјализирана земјоделска механизација и опрема за обработка, заштита, ѓубрење и берба на лозов насад.
- поставување на заштитни мрежи или покривки,

- конструкција и подобрување на движен имот, објекти за чување на земјоделска механизација и опрема, објекти за складирање на производи за заштита на растенија и ѓубрива.

Проектот може да содржи поединечни или комбинирани инвестициони активности. Инвестиционите активности за обновување и модернизација на лозови насади и набавка на специјализирана опрема и замена на старите и неефикасни системи за наводнување се однесуваат за сите лозови насади доколку се насадени со **препорачани сорти** согласно Прилог 1 на ова упатство или во согласност со Заедничкиот каталог на ЕУ за винови лози кој може да се превземе од веб страната на АФПЗРР www.pa.gov.mk или од работните единици на АПРЗ.

Напомена:

Не се прифатливи проекти со кои се зголемува површината под лозови насади.

Препорачуваме да се користи образецот за прибирање на понуди за инвестиции над 10.000 Евра даден во прилог на ова упатство

2.1.2. Прифатливи трошоци за тип на инвестиции 10111 (Обновување и модернизација на лозови насади).

10111/1	Набавка на повеќегодишни растенија
10111/11	Набавка на материјал за садење, калемење и подлоги на вински сорти (со исклучок на хибридните сорти Noah, Othello, Isabelle, Jacquez, Clinton и Herbemont)
10111/2	Изградба/Реконструкција
10111/21	Градежни материјали/компоненти за поставување/ подобрување на потпорна конструкција (не се вклучени столбови за означување)
10111/22	Градежни материјали/компоненти за поставување/подобрување на заштитни мрежи или покривки вклучително и поставување на опрема за заштита од птици и опрема за заштита од гром
10111/23	Градежни материјали/компоненти за поставување на систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив) и поставување/чување на потребната опрема вклучително подобрување/обезбедување на производство на електрична енергија, инсталации за напојување и електрични инсталации, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и поставување/чување на потребната опрема
10111/24	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за чување на земјоделските машини и опрема, складирање на горива/средства за подмачкување, објекти за складирање на производи за заштита на растенијата, ѓубриња и опрема за лична заштита
10111/3	Земјоделски машини и опрема за лозов насад
10111/31	Опрема за систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или

	комбинација од нив), вклучително опрема за фертиригација
10111/32	Опрема за производство на електрична енергија, инсталации за напојување и електрични инсталации, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и системи за мерење и контрола
10111/33	Опрема за мерење на надворешната температура, влажност на почвата и влажност на воздухот
10111/34	Опрема за заштитни мрежи и покривки, заштита од птици, заштита од гром
10111/35	Земјоделски машини (трактори до 82KW, култиватори, мотокултиватори) и опрема за обработка на почвата, меѓуредова обработка, кроење, мулчери, косилки, секачи чистачи на плевел заштита на посевот (прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи - монтажни за сите теренски возила, приклучни, грбни или самоподвижни), ѓубрење (опрема за растурање на вештачки ѓубриња, опрема за растурање на цврсто и течно органско ѓубре) и берба
10111/36	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за производствени единици за лозови насади)

2.2. Тип на инвестиција 10121

ОБНОВУВАЊЕ И МОДЕРНИЗАЦИЈА НА ОВОШНИ НАСАДИ

2.2.1. Прифатливи проекти

Прифатливи се оние проекти кои ги вклучуваат следните инвестициони активности:

- замена на овошни насади постари од 15 години или замена на препорачаните овошни сорти или хибридни сорти со препорачани овошни сорти на веќе постоечките површини.
- пренамена на насадот и тоа од лозов/вински во овошен насад (вклучително и трлезно грозје),
- промена на сортите и тоа од една во друга лозова/овошна сорта,
- промена на начинот на поставување на сортите во шпалирен систем на одгледување,
- замена на старите и неефикасни системи за наводнување со микро иригациони системи (наводнување капка-по-капка, подземно наводнување-субиригација, микро прскалки и наводнување со оросување) заради намалување на загубите на вода,
- изградба/воведување на технички објекти/уреди за искористување на енергија од обновливи/алтернативни извори,
- набавка на специјализирана земјоделска механизација и опрема за обработка, заштита, ѓубрење и берба на овошен насад и постбербени активности,
- поставување на заштитни мрежи или прекривки,

- конструкција и подобрување на движен имот, објекти за чување на земјоделска механизација и опрема, објекти за складирање на производи за заштита на растенија и ѓубрива.

Проектот може да содржи поединечни или комбинирани инвестициони активности. Инвестиционите активности за обновување и модернизација на овошни насади и набавка на специјализирана опрема и замена на старите и неефикасни системи за наводнување се однесуваат за сите овошни насади доколку се насадени со препорачани сорти, списокот на домашни и странски признати и одобрени видови овошје може да се превземат од веб страната на Агенцијата www.pa.gov.mk или од работните единици на АПРЗ.

Напомена: Не се прифатливи проекти со кои се зголемува површината под овошни насади.

Препорачуваме да се користи образецот за прибирање на понуди за инвестиции над 10.000 Евра даден во прилог на ова упатство.

2.2.2. Прифатливи специфични трошоци

10121/1	Набавка на повеќегодишни растенија
10121/11	Набавка на материјал за садење/калемење и подлоги на овошни сорти (вклучително сорти на трпезно грозје)
10121/2	Изградба/Реконструкција
10121/21	Градежни материјали/компоненти за поставување/ подобрување на потпорна конструкција (не се вклучени столбови за означување)
10121/22	Градежни материјали/компоненти за поставување/подобрување на заштитни мрежи или покривки вклучително и поставување на опрема за заштита од птици и опрема за заштита од гром
10121/23	Градежни материјали/компоненти за поставување на систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив) и поставување/чување на потребната опрема вклучително подобрување/обезбедување на производство на електрична енергија, инсталации за напојување и електрични инсталации, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и поставување/чување на потребната опрема
10121/24	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за чување на земјоделските машини и опрема, складирање на горива/средства за подмачкување, објекти за складирање на производи за заштита на растенијата, ѓубриња и опрема за лична заштита
10121/25	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за пост-бербени активности (подготовка, пакување и складирање на свежо овошје), обезбедување на дополнителни хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) административен простор (канцеларии) и за

	поставување на потребната опрема
10121/26	Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии (објекти за пост-бербени активности)
10121/27	Градежни материјали/компоненти за обезбедување на пристапни патишта на фарма и патна мрежа за извршување на земјоделските операции на фарма и оградување на просторот околу прифатливите капацитети
10121/3	Опрема
10121/31	Опрема за систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив), вклучително опрема за фертиригација
10121/32	Опрема за производство на електрична енергија, инсталации за напојување и електрични инсталации, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и системи за мерење и контрола
10121/33	Опрема за мерење на надворешната температура, влажност на почвата и влажност на воздухот
10121/34	Опрема за заштитни мрежи и покривки, заштита од птици, заштита од гром
10121/35	Земјоделски машини (трактори до 82KW, култиватори, мотокултиватори) и опрема за обработка на почвата, меѓуредова обработка, кроење, мулчери, косилки, секачи, чистачи на плевел, заштита на посевот (прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи - монтажни за сите теренски возила, приклучни, грбни или самоподвижни), ѓубрење (опрема за растурање на вештачки ѓубриња, опрема за растурање на цврсто и течно органско ѓубре) и берба
10121/36	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за производствени единици за овошни насади)
10121/4	Опрема за постбербени активности
10121/41	Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10121/42	Опрема за хигиенски и санитарни услови вклучително и за работниците и хигиенска и санитарна опрема за чистење на машините и опремата
10121/43	Опрема за подготовка за сортирање, саламурење, чистење, миење,

	сушење, дезинфекција, премачкување со восок, сортирање, класирање, отстранување на оштетени плодови, детектирање на метал и стакло или други цврсти материјали
10121/44	Опрема за разладување, ладење и замрзнување
10121/45	Опрема за бележење на овошје, пакување и етикетање
10121/46	Опрема за манипулација, товарање и растоварање, вилушкани, транспортни приколки, системи на подвижна лента, опрема за мерење на тежина
10121/47	Опрема за управување со отпад и складирање на отпад (вклучително и компостирање)
10121/48	Опрема за систем за следење на квалитетот, контрола и системи за следење на прием, складирање и дистрибуција, компјутерска опрема и компјутерски софтвер вклучително и сензори
10121/49	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за постбербени активности)

2.3. Тип на инвестиција 10131

ИЗГРАДБА/РЕКОНСТРУКЦИЈА И МОДЕРНИЗАЦИЈА НА ПЛАСТЕНИЦИ (СО ИСКЛУЧОК НА ТУНЕЛСКИ ФОЛИИ) И СТАКЛЕНИЦИ

2.3.1. Прифатливи проекти

Прифатливи се оние проекти кои ги вклучуваат следните инвестициони активности:

- изградба/реконструкција и модернизација на пластеници/стакленици за производство на зеленчук и расадници за саден материјал за зеленчук,
- изградба/воведување на технички објекти/уреди за искористување на енергија од обновливи/алтернативни извори (односно за греење и пумпи за вода),
- набавка и инсталација на опрема за обезбедување технички услови за постигнување на контролирани климатски услови и без почвени расадници и одгледување,
- замена на старите и неефикасни системи за наводнување со микро иригациони системи (наводнување капка по капка, подземно наводнување-субиригација, микро прскалки и наводнување со оросување) заради намалување на загубите на вода,
- набавка на специјализирана земјоделска механизација и опрема за обработка, заштита, губрење, берба и постбербени активности,
- конструкција и подобрување на движен имот, објекти за расадници, постбербени активности, за чување на земјоделска механизација и опрема, објекти за складирање на производи за заштита на растенија и губрива,
- замена на тунелски фолии со изградба на нови пластеници/стакленици.

Проектот може да содржи поединечни или комбинирани инвестициони активности.

2.3.2. Прифатливи специфични трошоци

10131/1	Изградба и/или Реконструкција
10131/11	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на пластеници (пластична фолија или панели треба да бидат направени од крута пластика со трајност од најмалку 5 години)
10131/12	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на стакленици
10131/13	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на капацитети за расадници за зеленчуков расад
10131/14	Градежни материјали/компоненти за капацитети и поставување на беспочвено одгледување (хидропонично, аквапонично)
10131/15	Градежни материјали и елементи за обезбедување на придружни капацитети на пластеник/стакленик за обезбедување на хигиенски и санитарни услови (вклучително и складирање на хигиенски, дезинфекциски и санитарни производи и простор за вработените), магацини за гориво/гас и административен простор
10131/16	Градежни материјали/компоненти за поставување на систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив) и поставување/чување на потребната опрема вклучително производство и напојување со електрична енергија, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и поставување/чување на потребната опрема
10131/17	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за чување на земјоделските машини и опрема, складирање на горива/средства за подмачкување, објекти за складирање на производи за заштита на растенијата, ѓубриња и опрема за лична заштита
10131/18	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за постбербени активности (подготовка, пакување и складирање на свеж зеленчук), обезбедување на дополнителни хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) административен простор (канцеларии) и за поставување на потребната опрема
10131/19	Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии (за пластеници, стакленици, расадници и објекти за постбербени активности)
10131/20	Градежни материјали/компоненти за обезбедување на пристапни патишта на фарма и патна мрежа за извршување на земјоделските операции на фарма и оградување на просторот околу прифатливите капацитети
10131/2	Опрема за пластеници/стакленици

10131/21	Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10131/22	Опрема за заштита на пластеници/стакленици од врнежи од град
10131/23	Опрема за систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив), вклучително опрема за фертиригација
10131/24	Опрема за расадување, складирање и манипулација на зеленчуков саден материјал
10131/25	Опрема за мерење и контрола на температурата, влажност на почвата и воздухот, стерилизација и анализа на почвата, зголемување на концентрација на CO ₂ , светла, завеси за засенчување
10131/26	Опрема и машини за беспочвено одгледување (хидропонично, аквапонично)
10131/27	Опрема за подготовка и мешање на ѓубриња, супстрати, производи за заштита на растенијата,
10131/28	Земјоделски машини (трактори до 82KW, култиватори, мотокултиватори) и опрема за обработка на почвата и орање, подготовка на почва, садење, заштита на посевот (прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи - монтажни за сите теренски возила, приклучни, грбни или самоподвижни), ѓубрење (опрема за растурање на вештачки ѓубриња, опрема за растурање на цврсто и течно органско ѓубре) и бербa
10131/29	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за активности во пластеници/стакленици и расадници)
10131/3	Опрема за постбербени активности
10131/31	Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10131/32	Опрема за хигиенски и санитарни услови вклучително и за работниците и хигиенска и санитарна опрема за чистење на машините и опремата
10131/33	Опрема за подготовка за сортирање, саламурење, чистење, миеење, сушење, дезинфекција, премачкување со восок, сортирање, класирање, отстранување на оштетени плодови, детектирање на метал и стакло или други цврсти материјали
10131/34	Опрема за разладување, ладење и замрзнување
10131/35	Опрема за пакување и етикетирање
10131/36	Опрема за манипулација, товарање и растоварање, вилушкари,

	транспортни приколки, системи на подвижна лента, опрема за мерење на тежина
10131/37	Опрема за управување со отпад и складирање на отпад (вклучително и компостирање)
10131/38	Опрема за систем за следење на квалитетот, контрола и системи за следење на прием, складирање и дистрибуција, компјутерска опрема и компјутерски софтвер вклучително и сензори
10131/39	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за постбербени активности)

Неприфатливи специфични трошоци: Не се прифатливи набавка на семе и посадочен материјал и расад и услуги за садење.

Не се прифатливи инвестиции во тунелски фолии.

Препорачуваме да се користи образецот за прибирање на понуди за инвестиции над 10.000 Евра даден во прилог на ова упатство.

2.4. Тип на инвестиција 10132

МОДЕРНИЗАЦИЈА НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ЗЕЛЕНЧУК НА ОТВОРЕНО

2.4.1. Прифатливи проекти

Прифатливи се оние проекти кои ги вклучуваат следните инвестициони активности:

- изградба/реконструкција и модернизација на пластеници и/или стакленици за производство на зеленчук и расадници за саден материјал за зеленчук,
- замена на старите и неефикасни системи за наводнување со микро иригациони системи (наводнување капка по капка, подземно наводнување-субиригација, микро прскалки и наводнување со оросување) заради намалување на загубите на вода,
- изградба/воведување на технички објекти/уреди за искористување на енергија од обновливи/алтернативни извори,
- поставување на заштитните мрежи/прекривки,
- набавка на специјализирана земјоделска механизација и опрема за обработка, заштита, губрење, берба и постбербени активности,
- конструкција и подобрување на движен имот, објекти за расадници, постбербени активности, за чување на земјоделска механизација и опрема, објекти за складирање на производи за заштита на растенија и губрива,

Напомена: потребно е да се достави план за плодоред за катастарските парцели кои се предмет на инвестиција за тековната година и за наредните пет години, каде точно ќе се наведе во кој период од годината со што ќе биде посеана секоја од парцелите при тоа земајќи во предвид во секоја година да има производство на градинарски култури не помалку од 0,2 ха. Секоја од парцелите која што е дел од

плодоредот потребно е да биде наведена во Барањето за користење на средства пропратени со имотен лист или договор за закуп.

2.4.2. Прифатливи специфични трошоци

10132/1	Изградба и/или Реконструкција
10132/11	Градежни материјали/компоненти за поставување/подобрување на заштитни мрежи или покривки вклучително и поставување на опрема за заштита од птици и опрема за заштита од гром
10132/12	Градежни материјали/компоненти за поставување на систем за наводнување и поставување/чување на потребната опрема вклучително подобрување/обезбедување на производство на електрична енергија, инсталации за напојување и електрични инсталации, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и поставување/чување на потребната опрема
10132/13	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за чување на земјоделските машини и опрема, складирање на горива/средства за подмачкување, објекти за складирање на производи за заштита на растенијата, ѓубриња и опрема за лична заштита
10132/14	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на капацитети за расадници за зеленчуков саден материјал вклучително капацитети и поставување на беспочвено одгледување (хидропонично, аквапонично) (во случај на расадници во пластеник - пластична фолија или панели треба да бидат направени од крута пластика со трајност од најмалку 5 години), вклучително и за капацитети за складирање на семе и саден материјал и дистрибуција
10132/15	Градежни материјали/компоненти за поставување на систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив) и поставување/чување на потребната опрема вклучително производство и напојување со електрична енергија, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и поставување/чување на потребната опрема
10132/16	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за чување на земјоделските машини и опрема, складирање на горива/средства за подмачкување, објекти за складирање на производи за заштита на растенијата, ѓубриња и опрема за лична заштита
10132/17	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за пост-бербени активности (подготовка, пакување и складирање на свеж зеленчук), обезбедување на дополнителни хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) административен простор (канцеларии) и за поставување на потребната опрема
10132/18	Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење,

	микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии (за расадници и објекти за постбербени активности)
10132/19	Градежни материјали/компоненти за обезбедување на пристапни патишта на фарма и патна мрежа за извршување на земјоделските операции на фарма и оградување на просторот околу прифатливите капацитети
10132/2	Опрема за обработка на зеленчук на отворено
10132/21	Опрема за систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив), вклучително опрема за фертиригација (за зеленчук на отворено и за расадници)
10132/22	Опрема за заштитни мрежи и покривки, заштита од птици, заштита од гром
10132/23	Опрема за мерење и контрола на температурата, влажност на почвата и воздухот
10132/24	Земјоделски машини (трактори до 82KW, култиватори, мотокултиватори) и опрема за обработка на почвата и орање, подготовка на почва, садење, заштита на посевот (прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи - монтажни за сите теренски возила, приклучни, грбни или самоподвижни), ѓубрење (опрема за растурање на вештачки ѓубриња, опрема за растурање на цврсто и течно органско ѓубре) и берба
10132/25	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за производствени единици за зеленчук)
10132/3	Опрема за расадници
10132/31	Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии вклучително заштитни покривки од врнежи од град во случај на расадници во пластеници/стакленици
10132/32	Опрема за расадување, складирање и манипулација на зеленчуков саден материјал
10132/33	Опрема за мерење и контрола на температурата, влажност на почвата и воздухот, стерилизација и анализа на почвата
10132/34	Опрема и машини за беспочвено одгледување (хидропонично, аквапонично)
10132/35	Опрема за подготовка и мешање на ѓубриња, супстрати, производи за заштита на растенијата,
10132/36	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за активности во расадници)

10132/4	Опрема за постбербени активности
10132/41	Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10132/42	Опрема за хигиенски и санитарни услови вклучително и за работниците и хигиенска и санитарна опрема за чистење на машините и опремата
10132/43	Опрема за подготовка за сортирање, саламурење, чистење, миење, сушење, дезинфекција, премачкување со восок, сортирање, класирање, отстранување на оштетени плодови, детектирање на метал и стакло или други цврсти материјали
10132/44	Опрема за разладување, ладење и замрзнување
10132/45	Опрема за пакување и етикетирање
10132/46	Опрема и машини за манипулација, товарање и растоварање, вилушкари, транспортни приколки, системи на подвижна лента, опрема за мерење на тежина
10132/47	Опрема за управување со отпад и складирање на отпад (вклучително и компостирање)
10132/48	Опрема за систем за следење на квалитетот, контрола и системи за следење на прием, складирање и дистрибуција
10132/49	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за постбербени активности)

Неприфатливи специфични трошоци: Не се прифатливи набавка на семе, посадочен материјал, расад и услуги за садење.

Препорачуваме да се користи образецот за прибирање на понуди за инвестиции над 10.000 Евра даден во прилог на ова упатство.

2.5. Тип на инвестиција 10141

ИЗГРАДБА/РЕКОНСТРУКЦИЈА НА ОБЈЕКТТЕ ЗА ОДГЛЕДУВАЊЕ НА МОЛЗНИ ЖИВОТНИ (КРАВИ, ОВЦИ И КОЗИ)

2.5.1. Прифатливи проекти

Прифатливи се оние проекти кои ги вклучуваат следните инвестициони активности:

- изградба/реконструкција на фарми за одгледување на животни како и помошни објекти и објекти за молзење, одгледување на подмладок и оплодување, работни простории, вклучително и обезбедување на инфраструктура на фармата;
- изградба и реновирање на недвижен имот, во однос на складови за крма и сточна храна, силажа, сено и штали за зрнеста храна/силоси, вклучително и опрема за подготовка на крма, ракување, пакување и складирање;

- инвестиции во изградба/воведување на технички објекти/уреди за искористување на енергија од обновливи/алтернативни извори;
- инвестиции во модернизација на системи за молзење, хранење и поење;
- набавка на земјоделска механизација и опрема за одгледување на фуражни и житни култури и ливадски треви, заштита на растенија, ѓубрење и косење/берба;
- инвестиции во системи за чистење, ракување и складирање на арско ѓубре, вклучувајќи механизација и опрема за чистење, ракување и складирање на арско ѓубре.

Критериум за достигнување на стандардите за благосостојба на животните е минимум 5м² површина за одгледување молзна крава и 1,4 м² за молзни овци и кози, изземајќи ги боксовите за одмарање.

Критериум за достигнување на санитарно-ветеринарни стандарди е предвидување на изградба на дополнителни простории за одмарање, оплодување, молзење, простории за чување на млекото со придружна опрема за молзење и чување на млекото.

Проектот може да содржи поединечни или комбинирани инвестициони активности.

Сите проекти мора да предвидуваат и инвестициони активности во изградба на објекти за складирање на арско ѓубриво и опрема за манипулација и транспорт на ѓубривото согласно стандардите во Прилог 2 на ова Упатство. Доколку не се предвидуваат ваквите инвестициони активности, барателот треба да докаже дека има соодветни капацитети за чување на арско ѓубриво согласно стандардите во Прилог 2 на ова Упатство.

2.5.2. Прифатливи специфични трошоци

10141/1	Изградба и/или Реконструкција
10141/11	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјоделски објекти за одгледување на молзни говеда, овци и кози и за поставување на потребната опрема сместување на животни
10141/12	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјоделски објекти за обезбедување на одделни простории за оплодување, сместување на подмладокот, сместување на возрасни животни, карантин отстранување на животински трупови, објекти за молзење, молзилишта и складирање на млеко, контрола на квалитет на млеко, и за поставување на потребната опрема
10141/13	Градежни материјали/компоненти за обезбедување на хигиенски и санитарни услови (вклучително простории за складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) ветеринарно-медицински препарати, административен простор (канцеларии, простор за овластен ветеринар и ветеринарен инспектор) и за поставување на потребната опрема
10141/14	Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација и климатизација, системи за ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и

	инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10141/15	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на дополнителни објекти/амбари/хангари за складирање на материјал за постелка, кабаста храна, силажа, складирање на зрнести култури и сточна храна, други компоненти за исхрана и хранливи материи, подготовка на храна и за поставување/чување на потребната опрема
10141/16	Градежни материјали/компоненти за овозможување на чистење на шталско ѓубре, собирање, отстранување и складирање на шталско ѓубре и градежни материјали/компоненти за поставување/чување на потребната опрема
10141/17	Градежни материјали/компоненти за оградување на објектите на сточарска фарма, дворните места за одгледување, контрола на движењето на отворено, дезинфекциони бариери, пристапен пат на фарма и патна мрежа за извршување на потребните земјоделски операции
10141/18	Градежни материјали/компоненти за поставување на систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив) и поставување/чување на потребната опрема вклучително производство и напојување со електрична енергија, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и градежни материјали/компоненти за поставување/чување на потребната опрема
10141/19	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на објекти за чување на земјоделските машини и опрема, складирање на горива/средства за подмачкување, објекти за складирање на семе, производи за заштита на растенијата, ѓубриња и опрема за лична заштита
10141/2	Опрема за одгледување на животни и дополнителни капацитети
10141/21	Опрема за просторот за одгледување - боксови и простори за врзување, порти за стојалишта, плочи за лежишта, стеги, порти, контрола на движењето, четки, влезни завеси, прекривање на подови, системи за напојување и исхрана, опрема за мерење на тежина, кантар.
10141/22	Опрема за оплодување, сместување на подмладокот, сместување на возрасни животни, карантин за отстранување на животински трупови
10141/23	Опрема и специјални машини за молзење, молзилишта, контрола на квалитет на млеко и складирање на млеко вклучително и специјални садови за транспорт
10141/24	Опрема за хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) опрема за чистење и дезинфекција, складирање на ветеринарно-медицински препарати, административен простор (канцеларии, простор за овластен ветеринар и ветеринарен инспектор)
10141/25	Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за

	вентилација и климатизација, системи за ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10141/26	Опрема и специјални машини за подготовка за складирање и за складирање на материјал за постелка, кабаста храна, силажа, зрнести култури и сточна храна, други компоненти за исхрана и хранливи материи и подготовка на храна вклучително опрема и машини за манипулација (товарање и растоварање, елеватори), опрема и машини подготовка на сточна храна, мешавини, мешалки и разнесувачи, опрема за мерење на тежина и транспорт
10141/27	Специјална опрема за молзни говеда - системи за прскање на крави за време на големи летни горештини и третман на чапунки
10141/28	Опрема и машини за чистење на шталско ѓубре, управување и складирање вклучително пумпи, мешалки, сепаратори, товарање и за транспорт на шталско ѓубре и транспортни резервоари/приколки
10141/29	Опрема за обележување на животни и водење на евиденција и компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само прифатливата опрема и операции на сточарско млекарска фарма)
10141/3	<i>Земјоделска механизација и опрема</i>
10141/31	Опрема за систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив), вклучително фертиригација за сточна храна, зрнести култури и ливади
10141/32	Опрема за производство на електрична енергија, инсталации за напојување и електрични инсталации, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и системи за мерење и контрола
10141/33	Земјоделски машини (трактори до 82KW, култиватори, мотокултиватори) и опрема за обработка на почвата и орање, подготовка на почва, садење, сеене, заштита на посевот (прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи - монтажни за сите теренски возила, приклучни, грбни или самоподвижни), ѓубрење (опрема за растурање на вештачки ѓубриња, опрема за растурање на цврсто и течно органско ѓубре) и собирање на реколта/косење на сточна храна, зрнести култури (не се прифатливи комбајни за жнеење на зрнести култури) и обработка на ливади (вклучително балирање, полнење)
10141/34	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за производствената единица)

Неприфатливи специфични трошоци: Не е прифатлива набавка на животни.

Препорачуваме да се користи образецот за прибирање на понуди за инвестиции над 10.000 Евра даден во прилог на ова упатство.

2.6. Тип на инвестиција 10151

ИЗГРАДБА/РЕКОНСТРУКЦИЈА НА ОБЈЕКТИТЕ ЗА ОДГЛЕДУВАЊЕ НА СВИЊИ

2.6.1. Прифатливи проекти

Прифатливи се оние проекти кои ги вклучуваат следните инвестициони активности:

- изградба/реконструкција на фарми за одгледување на животни како и помошни објекти и објекти за маторици, одгледување на подмладок и оплодување, товење, работни простории, вклучително и обезбедување на инфраструктура на фармата
- изградба и реновирање на недвижен имот, во однос на складови за крма и сточна храна, силажа, сено и амбари за зрнеста храна/силоси, вклучително и опрема за подготовка на крма, ракување, пакување и складирање
- инвестиции во изградба/воведување на технички објекти/уреди за искористување на енергија од обновливи/алтернативни извори
- инвестиции во модернизација на системи за хранење и поење
- набавка на земјоделска механизација и опрема за одгледување на сточна и зрнеста храна, заштита на растенија, ѓубрење и берба
- инвестиции во системи за чистење, ракување и складирање на арско ѓубре, вклучувајќи механизација и опрема за чистење, ракување и складирање на арско ѓубре

Проектот може да содржи поединечни или комбинирани инвестициони активности.

Критериум за достигнување на стандардите за благосостојба на животните, е минимум 1,3м² површина за одгледување на маторици.

Критериум за достигнување на стандардите за благосостојба на животните и ветеринарни стандарди е предвидување на изградба на дополнителни простории за одмарање, оплодување, боксови за спрасни и опрасени маторици, чување на нерези итн.

Сите проекти мора да предвидуваат и инвестициони активности во изградба на објекти за складирање на арско ѓубриво и опрема за манипулација и транспорт на ѓубривото согласно стандардите во Прилог 2 на ова Упатство. Доколку не се предвидуваат ваквите инвестициони активности, барателот треба да докаже дека има соодветни капацитети за чување на арско ѓубриво согласно стандардите во Прилог 2 на ова упатство.

2.6.2. Прифатливи специфични трошоци

<i>(10151/1)</i>	<i>Изградба/Реконструкција</i>
10151/11	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјоделски објекти за одгледување на маторици и гоеници и за поставување на потребната опрема
10151/12	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјоделски објекти за обезбедување на одделни простори за нерези и

	оплодување, бременост, опрасување, одгледување, гоњење, карантин и отстранување на животински трупови и за поставување на потребната опрема
10151/13	Градежни материјали/компоненти за обезбедување на хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) ветеринарно-медицински препарати, административен простор (канцеларии, простор за овластен ветеринар и ветеринарен инспектор) и за поставување на потребната опрема
10151/14	Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10151/15	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на дополнителни објекти/ амбари/хангари за складирање на материјал за постелка, храна, складирање на зрнести култури и сточна храна, други компоненти за исхрана и хранливи материи, подготовка на храна и за поставување/чување на потребната опрема
10151/16	Градежни материјали/компоненти за овозможување на чистење на шталско ѓубре, собирање, отстранување и складирање на шталско ѓубре и за поставување/чување на потребната опрема
10151/17	Градежни материјали/компоненти за оградување на објектите на сточарска фарма, дворните места за одгледување, контрола на движењето на отворено, дезинфекциони бариери, пристапен пат на фарма и патна мрежа за извршување на потребните земјоделски операции
10151/18	Градежни материјали/компоненти за поставување на систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив) и поставување/чување на потребната опрема
10151/19	Градежни материјали/компоненти за обезбедување на услови за чување на земјоделските машини и опрема, објекти за складирање на семе, производи за заштита на растенијата, ѓубриња и опрема за лична заштита
(10151/2)	<i>Опрема за одгледување на животни и дополнителни капацитети</i>
10151/21	Опрема за простори за одгледување на маторици и гоеници вклучително за опремување на одделни простори за нерези, оплодување, бременост, опрасување, одгледување, хранилишта, гоњење, карантин и отстранување на животински трупови и системи за исхрана и напојување
10151/22	Опрема за хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) опрема за чистење и дезинфекција, складирање на ветеринарно-медицински препарати, административен простор (канцеларии, простор за овластен

	ветеринар и ветеринарен инспектор)
10151/23	Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, системи за греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10151/24	Опрема и специјални машини за подготовка за складирање и за складирање на материјал за постелка, кабата храна, зрнести култури и сточна храна, други компоненти за исхрана и хранливи материи и подготовка на храна вклучително опрема и машини за манипулација (товарање и растоварање, елеватори), опрема и машини подготовка на сточна храна, мешавини, мешалки и разнесувачи, опрема за мерење на тежина и транспорт
10151/25	Опрема и машини за чистење на шталско ѓубре, управување и складирање вклучително пумпи, мешалки, сепаратори, товарање и за транспорт на шталско ѓубре и транспортни резервоари/приколки
10151/26	Опрема за транспорт на товни свињи до кланици (специјални приколки за транспорт)
10151/27	Опрема за обележување на животни и водење на евиденција
10151/28	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само прифатливата опрема и операции на свињарска фарма)
(10151/3)	<i>Земјоделски машини и опрема</i>
10151/31	Опрема за надградба на системот за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив), вклучително фертиригација за одгледување на сточна храна и зрнести култури
10151/32	Опрема за производство на електрична енергија, инсталации за напојување и електрични инсталации, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и системи за мерење и контрола
10151/33	Земјоделски машини (трактори до 82KW, култиватори, мотокултиватори) и опрема за обработка на почвата и орање, подготовка на почва, садење, сееење, заштита на посевот (прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи - монтажни за сите теренски возила, приклучни, грбни или самоподвижни), ѓубрење (опрема за растурање на вештачки ѓубриња, опрема за растурање на цврсто и течно органско ѓубре) и собирање на реколта/косеење на сточна храна и зрнести култури (не се прифатливи комбајни за жнеење на зрнести култури)
10151/34	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за производствената единица)

Напомена: Не е прифатлива набавка на животни.

Препорачуваме да се користи образецот за прибирање на понуди за инвестиции над 10.000 Евра даден во прилог на ова упатство

2.7. Тип на инвестиција 10152

ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА НОВИ ЖИВИНАРСКИ КАПАЦИТЕТИ ЗА ОДГЛЕДУВАЊЕ НА БРОЈЛЕРИ И МОДЕРНИЗАЦИЈА НА ПОСТОЕЧКИТЕ

2.7.1. Прифатливи проекти

Прифатливи се оние проекти кои ги вклучуваат следните инвестициони активности:

- изградба/реконструкција на фарми за одгледување на живина (бројлери) како и помошни објекти и објекти за одгледување, производство на едногодишни пилиња, гоеење на живина, работни простории, вклучително и обезбедување на инфраструктура на фармата
- изградба и реновирање на недвижен имот, во однос на складови за крма и зрнеста храна, вклучително и опрема за подготовка на крма, ракување, пакување и складирање
- инвестиции во изградба/воведување на технички објекти/уреди за искористување на енергија од обновливи/алтернативни извори
- инвестиции во опрема за воведување и модернизација на производство на едnodневни пилиња, системи за гоеење и поеење
- набавка на земјоделска механизација и опрема за одгледување на сточна и зрнеста храна, заштита на растенија, ѓубрење и берба
- инвестиции во системи за чистење, ракување и складирање на арско ѓубре, вклучувајќи механизација и опрема за чистење, ракување и складирање на арско ѓубре

Проектот може да содржи поединечни или комбинирани инвестициони активности.

Критериум за достигнување на стандардите за благосостојба на животните е минимум 33кг/м² или 17 бројлери на 1м².

Сите проекти мора да предвидуваат и инвестициони активности во изградба на објекти за складирање на арско ѓубриво и опрема за манипулација и транспорт на ѓубривото согласно стандардите во Прилог 2 на ова Упатство. Доколку не се предвидуваат ваквите инвестициони активности, барателот треба да докаже дека има соодветни капацитети за чување на арско ѓубриво согласно стандардите во Прилог 2 на ова Упатство.

2.7.2. Прифатливи специфични трошоци

(10152/1)	Изградба/Реконструкција
10152/11	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјоделски објекти за одгледување на живина (бројлери) и за поставување на потребната опрема

10152/12	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на земјоделски објекти за обезбедување на одделни простори за производство на еднодневни пилиња, карантин и отстранување на животински трупови и за поставување на потребната опрема
10152/13	Градежни материјали/компоненти за обезбедување на хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените) ветеринарно-медицински препарати, административен простор (канцеларии, простор за овластен ветеринар и ветеринарен инспектор) и за поставување на потребната опрема
10152/14	Градежни материјали/компоненти за инсталација на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, греење/ладење, микроклиматски услови, производство на електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10152/15	Градежни материјали/компоненти за изградба/реконструкција на дополнителни објекти/ амбари/хангари за складирање на материјал за постелка, подготовка на храна, складирање на други компоненти за исхрана и хранливи материи и зрнести култури, и за поставување/чување на потребната опрема
10152/16	Градежни материјали/компоненти за овозможување на чистење на шталско ѓубре, собирање, отстранување и складирање на шталско ѓубре и за поставување/чување на потребната опрема
10152/17	Градежни материјали/компоненти за оградување на објектите на живинарска фарма, дезинфекциони бариери, пристапен пат на фарма и патна мрежа за извршување на потребните земјоделски операции
10152/18	Градежни материјали/компоненти за поставување на систем за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив) и поставување/чување на потребната опрема
10152/19	Градежни материјали/компоненти за обезбедување на услови за чување на земјоделските машини и опрема, објекти за складирање на семе, производи за заштита на растенијата, ѓубриња и опрема за лична заштита
(10152/2)	Опрема за одгледување на живина и дополнителни капацитети
10152/21	Опрема за простори за одгледување на живина, размножување, карантин, заштита од болести и отстранување на животински трупови и за системи за исхрана и напојување
10152/22	Опрема за транспорт на бројлери до кланици (приколки, кафези)
10152/23	Опрема за хигиенски и санитарни услови (вклучително складирање на хигиенски и санитарни производи и простор за вработените), складирање на ветеринарно-медицински препарати, административен простор (канцеларии, простор за овластен ветеринар и ветеринарен инспектор)
10152/24	Опрема за обезбедување на комуналии за водоснабдување, системи за вентилација, греење/ладење, микроклиматски услови, производство на

	електрична енергија и инсталации за напојување и електрични инсталации, одвод, канализациони мрежи/резервоари, третман на отпадна вода/вода, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии
10152/25	Опрема и специјални машини за подготовка за складирање и за складирање на материјал за постелка, кабата храна и зрнести култури, други компоненти за исхрана и хранливи материи и подготовка на храна вклучително опрема и машини за манипулација (товарање и растоварање, елеватори), опрема и машини подготовка на сточна храна, мешавини, мешалки и разнесувачи, опрема за мерење на тежина и транспорт
10152/26	Опрема и машини за чистење на шталско ѓубре, управување и складирање вклучително товарање на шталско ѓубре, машини за транспорт на шталско ѓубре и транспортни приколки
10152/27	Опрема за обележување на животни и водење на евиденција
10152/28	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само прифатливата опрема и операции на живинарскафарма)
(10152/3)	<i>Земјоделски машини и опрема</i>
10152/31	Опрема за надградба на системот за наводнување (капка по капка, подземно наводнување, микро прскалки и наводнување со оросување или комбинација од нив), вклучително фертиригација за одгледување на сточна храна и зрнести култури
10152/32	Опрема за производство на електрична енергија, инсталации за напојување и електрични инсталации, практики за заштеда на енергија и користење на обновливи енергии за функционирање на системот за наводнување и системи за мерење и контрола
10152/33	Земјоделски машини (трактори до 82KW, култиватори, мотокултиватори) и опрема за обработка на почвата и орање, подготовка на почва, садење, сееење, заштита на посевот (прскалки за заштитни средства, атомизери, опрашувачи - монтажни за сите теренски возила, приклучни, грбни или самоподвижни), ѓубрење (опрема за растурање на вештачки ѓубриња, опрема за растурање на цврсто и течено органско ѓубре) и собирање на реколта/косеење на сточна храна и зрнести култури (не се прифатливи комбајни за жнеење на зрнести култури)
10152/34	Компјутерска опрема и софтвер вклучително сензори (поврзани само со прифатливата опрема и за производствената единица)

Неприфатливи специфични трошоци: Не е прифатлива набавка на животни.

Препорачуваме да се користи образецот за прибирање на понуди за инвестиции над 10.000 Евра даден во прилог на ова упатство.

3. Кој може да биде корисник по мерка 101-Потенцијален корисник

1) Општа дефиниција на корисник

Поддршка може да добие Земјоделско стопанство кое е регистрирано во Единствениот Регистар на Земјоделски стопанства (ЕРЗС) при МЗШВ во согласност со Законот за Земјоделство и Рурален развој.

Земјоделско Стопанство може да биде регистрирано во ЕРЗС како семејно земјоделско стопанство претставувано од физичко лице или индивидуален земјоделец или како земјоделско стопанство претставувано од правно лице.

Физички лица и правни лица, кои што предлагаат нови инвестиции кои се однесуваат на земјоделски активности во соодветен приоритетен сектор се соодветни за поддршка доколку ги исполнуваат специфичните услови од подмерките од ИПАРД Програмата 2007-2013 (4-та модификација) при што ќе бидат регистрирани во Единствениот Регистар на Земјоделски стопанства (ЕРЗС) на крајот на реализација на инвестицијата;

Правни лица можат да добијат поддршка доколку во својот вкупен капитал имаат удел од државата во висина не повеќе од 25% за целото времетраење на проектот и во период од најмалку 5 години од завршување на инвестиционата активност финансирана од оваа програма се прифатливи потенцијални корисници за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013.

Корисникот за цело времетраење на договорот склучен со АФПЗРР не смее да го смени сопствениот статусот, односно не смее да преминува од еден во друг организационен облик (пр. од физичко во правно лице).

2) Корисник согласно големина на произведен капацитет

Големината на производниот капацитет на потенцијалниот корисник треба да се во рамките на следниве минимални и максимални производни капацитети:

Инвестиции	Земјоделско стопанство	
10111 Обновување и модернизација на постоечки лозови насади	минимум 0,3 ха до максимум 50 ха површини под лозов насад	
	над 50 ха	
10121 Обновување и модернизација на овошни насади	Минимум 0,3 ха до максимум 50 ха површини под овошен насад	
	над 50 ха	
10131 Изградба/реконструкција и модернизација на пластеници (со исклучок на тунелски фолии) и стакленици	пластеници/стакленици	минимум 0,2 ха до максимум 30 ха
	расадници	минимум 0,1 ха на крајот на инвестицијата
10132 Модернизација на производството на зеленчук на отворено	производство на зеленчук на отворено	минимум 0,2 ха до максимум 30 ха
10141 Изградба/реконструкција на објектите за одгледување на	молзни крави	најмалку 5 грла молзни крави до 500 грла молзни

молзни крави, овци и кози		крави
		помалку од 5 грла молзни крави
		над 500 грла молзни крави
	молзни кози	најмалку 30 грла молзни кози до 800 грла молзни кози
		помалку од 30 грла молзни кози
		над макс. капацитет
	молзни овци	најмалку 150 грла молзни овци до 8000 грла молзни овци
		помалку од 150 грла молзни овци
		над макс. капацитет од 8000 грла молзни овци
10151 Изградба/реконструкција на објектите за одгледување на маторици и свињи во тов	свињи во тов	најмалку 100 свињи во тов до максимум 30000 свињи во тов годишно годишно
		помалку од 100 свињи во тов
		над макс. капацитет од 30000 свињи во тов годишно
	маторици	најмалку 10 маторици до максимум 1500 маторици годишно
		помалку од 10 маторици
		над макс. капацитет од 1500 маторици
10152 Воспоставување на нови живинарски капацитети на земјоделски стопанства за одгледување на бројлери и модернизација на постоечките	бројлери	најмалку 3000 бројлери до максимум 180000 бројлери годишно
		помалку од 3000 бројлери но не повеќе од 180000 бројлери годишно
		над макс. капацитет од 180000 бројлери

- земјоделските стопанства со регистрирани производни капацитети на винско грозје над 50 ха, може да аплицираат за инвестиции во обновување и модернизација на постоечки лозови насади и во инвестиции за наводнување на максимум 50 ха од вкупната површина под лозов насад регистриран во Единствениот регистар на земјоделски стопанства и Регистарот на лозови насади.
- земјоделските стопанства со регистрирани производни капацитети на овошен насад (вклучително и трпезно грозје) над 50 ха, може да аплицираат за инвестиции во обновување и модернизација на овошниот насад и во инвестиции за наводнување на максимум 50 ха од

вкупната површина под овошен насад (вклучително и трпезно грозје) регистриран во Единствениот регистар на земјоделски стопанства.

- во случај на изградба на нови пластеници/стакленици (со исклучок на тунелски фолии) земјоделското стопанство на крајот на инвестицијата треба да покаже регистрирано производство на зеленчук во оранжерии во Единствениот регистар на земјоделски стопанства на најмалку 0,3 ха (и/или најмалку 0,1 ха расадници – со исклучок на тунелски фолии).
- земјоделските стопанства кои се со под минималниот капацитет за производство на млеко или месо, исто така ќе бидат соодветни за кофинансирање доколку докажат дека на крајот на инвестицијата ќе го постигнат минималниот капацитет.
- земјоделските стопанства кои се со над максималниот капацитет за производство на млеко или месо, исто така се соодветни за кофинансирање за инвестиции за системи за управување и складирање на шталско губре.
- за подмерка 10141, во случај на инвестиции за набавка на земјоделска механизација и опрема за култивирање и косење, земјоделското стопанство мора да покаже сопствено производство на млеко преку регистриран број на молзни животни во Единствениот регистар на земјоделски стопанства и во Регистарот за идентификација на животни согласно минимум и максимум критериумите наведени во горната табела и земјоделска површина од 0,7 ха по крава или 1 ха по 15 овци/кози.
- за подмерка 10151 и 10152, во случај на инвестиции за набавка на земјоделска механизација и опрема за култивирање и косење, земјоделското стопанство мора да покаже регистриран број на животни за тов во Единствениот регистар на земјоделски стопанства и во Регистарот за идентификација на животни (само за свињи и товеници) согласно минимум и максимум критериумите наведени во горната табела и земјоделска површина од минимум 2 ха за производство на зрнести култури.

3) Општи услови за корисници

- Барателот мора да демонстрира континуитет на работењето во текот на најмалку пет години по реализација на инвестицијата. За проекти кои имаат вкупни прифатливи трошоци под 50.000 € финансиската одржливост мора да се демонстрира преку Технички Предлог Проектот. Истиот претставува поедноставена верзија на деловен план преку кој што барателот ќе ги претстави расходите и приходите од инвестицијата и ќе ја покаже економската одржливост на инвестицијата. Упатството за изработка на Техничкиот Предлог Проект може да се превземе од веб страната на Агенцијата. www.pa.gov.mk За проекти кои имаат вкупни прифатливи трошоци над 50.000 € економско-финансиската одржливост и можност за вработување во руралните средини треба да се демонстрира преку Деловен План.
- Одговорното лице/Управителот на правното лице, кој го застапува правното лице во постапката пред Агенцијата, треба да е во редовен работен однос во правно лице кое се јавува како барател на финансиската поддршка

- Потенцијалниот корисник треба да има завршено најмалку средно образование, или да поседува доказ за стручна оспособеност од областа поврзана со инвестицијата согласно Закон за стручно образование и обука („Службен весник на Република Македонија“ бр. 71/06, 117/08, 148/09 и 17/11), или доколку потенцијалниот корисник не поседува доказ за исполнување на еден од двата горенаведени услови, со барањето за користење на средства од ИПАРД да достави изјава дека се согласува да учествува на професионална обука која ќе биде организирана во рамките на Програмата за финансиска поддршка на руралниот развој пред исплата.
- **Понуди / Профактури кои вклучуваат инвестиции за набавка на опрема**
- три споредливи понуди со детална техничка спецификација од независни понудувачи за секоја поединечна набавка на стоки и услуги, доколку вредноста на поединечната ставка изнесува повеќе од 10.000 евра во денарска противвредност
една понуда од независен понудувач со детална техничка спецификација за секоја поединечна набавка на стоки и услуги, доколку вредноста е под 10.000 евра во денарска противвредност. **Напомена: Споредливи понуди се оние понуди кои можат да се споредат по техничка спецификација или по краен производ односно по краен резултат.**
  - Изјава за избор на понуда/понудувач, односно објаснување дадено од страна на барателот за причините за избор на конкретната понуда. Изборот на понудата треба да биде извршен, откако ќе бидат прибавени сите три понуди, односно изјавата за избор на понуда не треба да биде со дата постара од датите на издавање на понудите за конкретната набавка за која се однесува изјавата.

Понуди / Профактури кои вклучуваат инвестиции за изведување на градежни активности

- За инвестиции кои вклучуваат градба барателот треба да обезбеди три споредливи понуди со техничка спецификација која одговара на предмер пресметка во проектната документација прибавени од независни понудувачи кои имаат овластувања согласно закон за изведување на градежни работи кои изнесуваат повеќе од 10.000 евра во денарска противвредност
- една понуда со техничка спецификација која одговара на предмер пресметка во проектната документација прибавена од понудувач кој има овластување за изведување на градежни работи, доколку градежните работи изнесуваат помалку од 10.000 евра во денарска противвредност
- **НАПОМЕНА: Агенцијата препорачува при собирањето на понудите за предметот на инвестицијата да се има во предвид Упатство за прибирање на понуди кое е дадено во прилог и истотака е достапно на веб страната на Агенцијата. Во документот се дадени елементите кои треба да ги содржат понудите, корисни дефиниции и препораки за начинот и постапката за прибирање на истите.**

- АФПЗРР врши дополнителна проверка на валидноста, начинот на изготвување на понудите (идентичен текст, форма, распоред, фонт, печатни грешки итн.), постоење на рамномерно зголемување односно манипулирање на цените во понудите како и вештачко делење на понудите со цел избегнување на правилото на „три понуди“.
- Доколку АФПЗРР утврди дека кај одредени ставки во барањето се појавува некоја од горенаведените неправилности, истите ќе бидат оценети како неприфатливи трошоци и нема да бидат предмет на финансиска поддршка. Доколку овие ставки претставуваат значителен дел од вкупната вредност на инвестицијата, АФПЗРР целосно ќе го одбие барањето.
- Да достави доказ дека е сопственик на земјата или има договор за закуп на земјата/градбата за минимум од 5 години во случај на инвестиции кои вклучуваат само набавка на опрема. Во случај кога предмет на инвестиција е набавка на системи за наводнување, реконструкција на насад или градба/реконструкција на објект барателот треба да докаже сопственост или право на користење од најмалку 10 години.
- Парцелата предмет на инвестиција, во имотниот лист треба да биде со соодветна катастарска култура, (пр. овоштарник катастарска култура 13000)
- Во случај на набавка на систем за наводнување, за површината која е предмет на инвестицијата барателот треба да достави и скица/шема на разводната мрежа. Користењето на водата за наводнување треба да биде во согласност со Законот за води („Службен весник на Република Македонија“ бр. 87/2009, 6/2009, 161/2009, 83/2010, 51/2011, 44/2012 и 23/2013), дозволата/договорот со водна заедница за користење на вода за наводнување треба да се достави по реализација на инвестицијата во прилог на барањето за исплата.
- Во случај на градежни работи на земјоделско земјиште, барателот треба да поседува Одобрение за градба / реконструкција / адаптација / доградба / надградба на земјоделско земјиште согласно Закон за земјоделското земјиште („Службен весник на Република Македонија“ бр. 135/2007, бр.18/2011, бр. 42/2011, бр.148/2011, 95/2012)
  - Ревидирана проектна документација врз основа на кое е издадено Одобрението за градба / реконструкција / адаптација / доградба / надградба издадено пред 01.11.2013 година
  - Ревидирана проектна документација во електронска верзија (CD) во случај кога Одобрението за градба / реконструкција / адаптација / доградба / надградба е издадено после 01.11.2013 година.
- Во случај на изградба или реконструкција на објекти на градежно земјиште, барателот треба да поседува Одобрение за градба / реконструкција / адаптација / доградба / надградба согласно Законот за градење (Сл. Весник на Република Македонија, бр.39/2012, бр.13/2012, бр. 144/2012, 25/2013, 79/2013, 137/2013 и 163/2013)
  - Ревидирана проектна документација врз основа на кое е издадено Одобрението за градба / реконструкција / адаптација / доградба / надградба издадено пред 01.11.2013 година

- Ревидирана проектна документација во електронска верзија (CD) во случај кога Одобрението за градба / реконструкција / адаптација / доградба / надградба е издадено после 01.11.2013 година.
- Во случај кога банката има востановено залог на недвижен имот кој е предмет на инвестиција барателот треба да обезбеди Доказ за редовно измирени обврски кон соодветната банка по основ на договор за кредит.
- Барателот треба да ги има подмирено сите доспеани обврски во однос на даноци и придонеси за здравствено, пензиско и социјално осигурување.
- Барателот треба да ги има подмирено сите обврски кон Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство по основ на склучени договори.
- Барателот доколку поднесува барање за некоја од инвестиции под број: 10141, 10151 и 10152 е должен да достави записник од Државен инспекторат за труд за исполнување на обврските од областа на безбедност и здравје при работа, за објектот кој е предмет на инвестиција и во истиот барателот ја врши соодветната дејност, доколку се работи за изградба на нов објект, овој документ ќе се бара при поднесување на барањето за исплата.
- Барателот е должен да обезбеди доказ, доколку поднесува барање за инвестициите под број 10111 и 10121 за набавка на садници, дека истите се набавени од регистриран производител или увозник, согласно евиденцијата на МЗШВ, Управа за семе и саден материјал.
- Барателот е должен да достави решение за одобрен елаборат за оценка на влијанието врз животната средина (доказ дека има поднесено барање за издавање на А/Б еколошка дозвола) односно А/Б интегрирана еколошка дозвола во зависност од капацитетот на објектот, прибавено од Министерството за животна средина и просторно планирање, Управата за животна средина или Единицата на локалната самоуправа на чија територија се наоѓа инвестицијата, за инвестиции од подмерките 10141, 10151 и 10152.
- Барателот е должен да достави Потврда за усогласеност на инвестицијата со Стратегијата за локален развој на општината во која се наоѓа инвестицијата, ИЛИ
- Барателот треба да го елаборира во рамките на Техничкиот предлог проект / Бизнис план за придонесот на инвестицијата кон локалниот економски развој на општина во која се наоѓа инвестицијата, доколку општината сè уште нема донесено Стратегијата за локален развој во времето на поднесувањето на барањето.
- За документите кои потврдуваат исполнување на стандардите од областа на ветеринарно јавно здравство и благосостојба на животните, а се однесуваат на инвестициите под број: 10141, 10151 и 10152 АФПЗРР ги прибавува по службена должност од Агенцијата за храна и ветерина.
- За инвестиции во подмерката 10121 обновување и модернизација на овошни насади, потребно е во Техничкиот предлог проект/Бизнис план барателот да ја нагласи сортата и староста на овошниот насад, доколку барателот располага со повеќе овошни насади за секој насад посебно да се наведат податоците.

- Инвестициите во инсталации за обновливи извори на енергија и набавка на земјоделска механизација, може да бидат во функција на сите производствени активности на земјоделското стопанство независно под кој приоритетен сектор инсталацијата/опремата е прифатена за кофинансирање.

4. Постапка за избор на корисници по мерка 101

Рангирањето ќе се користи за избор на инвестиции на кои ќе им се додели финансиска поддршка само доколку бараната сума на финансиска поддршка е поголема од онаа што е на располагање за определена мерка за конкретниот јавен повик. Бодувањето на барањата за финансиска поддршка во ваквиот случај ќе се користат само за мониторинг цели. Одобрувањето на финансиската поддршка за инвестиции ќе се врши врз основа на критериумите за соодветност без претходно рангирање на сите соодветни инвестиции во еден јавен повик.

Ќе се одобруваат и инвестиции кои согласно бодувањето имаат 0 бодови, доколку се исполнети критериумите за соодветност и доколку бараната сума на финансиска поддршка е помала од онаа што е на располагање за определена мерка за конкретниот јавен повик/финансиска година.“ Изборот на корисниците се врши со проверка на исполнување на условите за користење на средства за инвестиции предвидени со мерката 101.

Во случај кога бараната сума на финансиска поддршка е поголема од онаа на располагање за секоја мерка, рангирањето ќе се одвива на следниот начин:

- Доколку два или повеќе баратели имаат ист број на бодови, рангирањето ќе се врши според приемот на барањето, односно денот, часот и минутата на приемот на комплетното барање за финансиска поддршка во Агенцијата.

- Доколку вкупниот износ на барана финансиска поддршка на рангираните баратели е повисок од расположливите средства, Агенцијата склучува договор за користење на финансиска поддршка со прворангираните баратели чиј вкупен побаран износ е еднаков на расположливите средства.

- Доколку вкупниот износ на бараната финансиска поддршка на последниот од прворангираните баратели делумно ги надминува расположливите средства, Агенцијата ќе предложи склучување на договор за финансиска поддршка во износ до расположливите средства под услов инвестицијата да има економска исплатливост.

Потенцијалните корисници кои ги исполнеле условите за стекнување со право на користење на средства се рангираат со бодување:

Критериум	ПОКАЗАТЕЛ	Бодови ако ДА	Максимум бодови
Поддршка на здружување на земјоделци и задруги	- инвестицијата е предложена од индивидуални земјоделски производители, кои се членови на земјоделска задруга или здруженијата на земјоделци	35	35
	- инвестицијата е предложена од земјоделските задруги или	30	

	- инвестицијата е предложена од правните ентитети воспоставени од здруженијата на земјоделци	25	
Унапредување на заштитата на животната средина	Инвестицијата го поддржува воспоставувањето на обновлив извор на енергија на земјоделското стопанство и користење на практики за заштеда на вода, како и унапредување на земјоделските практики за заштита на животната средина*	25	25
Подобрување на родовата и половата структура во руралните области	инвестицијата е предложена од страна на жени	15	30
	Инвестицијата е предложена од страна на млади земјоделци (помеѓу 18 и 40 години)	15	
Пазарна ориентација на земјоделското производство	Договорните односи за доставување на суровина произведена на земјоделското стопанство наменета за синџирот за снабдување со храна.	10	10
ВКУПНО			100

1. Со цел добивање на бодови за „Поддршка на здружување на земјоделци и задруги“ барателот треба да достави документ со кој докажува дека е член на здружение на земјоделци или земјоделска задруга.
2. Со цел добивање на бодови за „Инвестицијата да е предложена од земјоделска задруга“, барателот треба да е регистриран како задруга согласно Законот за задругите („Службен весник на Република Македонија “бр 54/2002, 84/2005) што се потврдува со Тековна состојба извадена од Централен Регистар на Р. Македонија.
3. Со цел добивање на бодови за „Инвестицијата да е предложена од правните ентитети воспоставени од здруженијата на земјоделци“ во Тековната состојба извадена од Централен регистар како основач треба да се јави/ат здружение/ја на земјоделци.
4. Со цел добивање на бодови за „Инвестицијата да го поддржува воспоставувањето на обновливи извори на енергија на земјоделското стопанство и користење на практики за заштеда на вода, како и унапредување на земјоделските практики за заштита на животната средина (позитивно влијание) во секторите за растителното и сточарското производство ќе биде потребно барателот да инвестира во:
  - системи за наводнување со заштеда во потрошувачката на вода (на пример системите капка по капка), системите за прилагодување на консумација на вода кон потребите на животните и минимизирање на загубите на вода (поила со константни количини вода);

- опрема за користење на обновливи енергии (биогаз, сончева енергија, ветерници, гео - термална итн.);
- опрема што ќе обезбеди хигиена и здравје на животните во стопанствата;
- изградба на објекти на земјоделското стопанство со користење на локални природни материјали со еколошки дизајн (дрво, камен итн.);
- специјална опрема за здравствена заштита на насадите, во насока на интегрирано управување за контрола на штетниците и болестите;
- опрема за справување со органскиот отпад од земјоделското стопанство (базени за складирање на течниот отпад, платформи за компостирање на отпадот од земјоделското стопанство);
- опрема за товарање, транспорт и нанесување на арското ѓубриво од земјоделското стопанство на нивите;
- инсталациите за третирање на отпадните води и рециклирање на искористената вода.

5. Финансирање за мерка 101

Редовната стапка на ко-финансирање на прифатливите трошоци за инвестициите изнесува 50%. Овој процент може да биде зголемен во следните случаи:

- 55% од прифатените трошоци за ко-финансирање на инвестиции на земјоделски стопанства чиј носител е на возраст од 18-40 години,
- 60% од прифатените трошоци за ко-финансирање на инвестиции на земјоделски стопанства во планински региони, листата на планински региони може да се превземе од веб страната на Агенцијата, www.pa.gov.mk.
- 65% од прифатените трошоци за ко-финансирање на инвестиции на земјоделски стопанства во планински региони и чиј носител е на возраст од 18-40 години и
- 75% за инвестициски проекти спроведени во региони каде што Комисијата определила дека се случиле исклучителни природни непогоди или за инвестиции на земјоделски стопанства со цел спроведување на нитратната директива за заштита на водите од загадување предизвикано од нитрати кои потекнуваат од земјоделството која е предмет на постоење на национална стратегија.

Вкупна вредност на прифатливи трошоци за ко-финансирање по поединечен корисник изнесува во минимален износ на прифатливи трошоци од **3.000 евра**;

Еден корисник може да користи средства за инвестиции од мерка 101 во максимален износ од **1.500.000 евра** за финансискиот период 2007 – 2013, а максимумот може да биде зголемен за инвестиции од следните подмерки:

- Максимален износ на прифатливи трошоци од **2.300.000 евра**, во случај кога инвестициите се однесуваат на 10131;
- Максимален износ на прифатливи трошоци од **1.700.000 евра**, кои може да ги користи еден корисник за инвестициите од подмерките 10151 и 10152.

Еден корисник може да поднесе повеќе барања за користење на средства за инвестиции од мерка 101 доколку претходно одобрените проекти се реализирани и целосно исплатени.

Во случај да апликантот добил поддршка за трактор во претходен проект, истиот не може да поднесе барање за финансиска поддршка за друг трактор, т.е. едно земјоделско стопанство може да набави само еден трактор преку оваа програма.

Напомена: АФПЗРР нема да одбива проекти кои ги надминуваат овие износи доколку бараниот износ за ко-финансирање е во рамките на максимално дозволениот износ, како што е наведено погоре.

В. Генерални напомени

Исплата на средства се врши по целосна реализација на инвестицијата која мора да е во согласност со Договорот за финансиска поддршка. Корисникот кој има склучен Договор за финансиска поддршка за одобрена инвестиција во целост е одговорен за реализација на одобрената инвестиција.

Финансиската поддршка се исплаќа по принцип на ко-финансирање на реализирани инвестиции во висина до 50% од вредноста на одобрената инвестиција.

Доделената финансиска поддршка е неповратна.

- **Принцип на единечно финансирање** – ИПАРД Програмата финансира типови на инвестиции кои не се финансираат од други грант фондови од ИПА, од Буџетот на РМ или други фондови од донаторски или финансиски институции со цел да се одбегне двојно финансирање на самата инвестиција.
- **Принцип на грант** – Поддршката по овој основ подразбира доделување на неповратни финансиски средства (грант) во висина од 50% од вкупната прифатена инвестиција (или 55%, 60%, 65%, 75% за мерка 101) од кои (75%) од Буџетот на Европската Унија и (25%) од Буџетот на Република Македонија.
- **Принцип на видливост или означување на инвестицијата** – Корисникот е должен во рок од 5 дена од денот на извршувањето на исплатата/последната исплата на видливо место, согласно Прилог 3 на договорот да истакне налепница (големина А или Б) и/или комеморативна плакета на која е наведено дека инвестицијата е финансирана со средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 и истата да не ја отстрани за целото времетраење на договорот. Корисникот е должен пред почетокот на спроведување на инвестицијата да постави на видливо место билборд согласно Прилог 3 од НАЦРТ ВЕРЗИЈА од Договор за финансиска поддршка (Прилог 4) на кој е наведено дека инвестицијата ќе биде финансирана со средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 и истиот да не го отстрани најрано шест месеци по завршување на работите.

Барателите мора да ги исполнуваат минималните национални стандарди во однос на инвестицијата за заштита на животната средина, јавното здравство, здравјето на животните и растенијата, благосостојба на животните и заштита при работа до

моментот кога се донесува одлуката за доделување финансиска поддршка освен за нови инвестиции кога исполнетоста на минималните национални стандарди се бара пред поднесување на барање за исплата.

Во случај кога минималните национални стандарди, кои се засновани на стандардите на Европската Унија, се новововедени во периодот кога барањето е примено, помошта може да се додели без разлика на неисполнувањето на стандардите под услов производниот капацитет да ги исполни новите стандарди до крајот на реализација на инвестицијата.

Финансиската помош ќе биде доделена само доколку инвестицијата е наменета да ги исполни стандардите на Европската Унија на крајот на реализација на инвестицијата.

1. Општи прифатливи трошоци

Прифатливи трошоци за ко-финансирање се однесуваат на:

- а) изградба или обновување на објекти
- б) набавка на повеќегодишни насади
- в) набавка на нови машини и опрема, вклучувајќи компјутерски софтвер во износ на пазарната вредност на средствата
- г) општи трошоци поврзани со прифатливи трошоци наведени во точките а), б) и в) како што се архитекти, инжињери и други консултантски трошоци, физибилити студии, стекнување на патентни права и лиценци во максимален износ од 12% од вкупните прифатливи трошоци наведени во точките а), б) и в) и се во согласност со следните услови:

- за проекти со вкупни прифатливи трошоци на инвестиции наведени во точките а), б) и в) помеѓу 1.000.000 и 3.000.000 евра, во денарска противвредност, трошоците за изработка на деловен план не можат да бидат поголеми од 4% од прифатливите трошоци на овие инвестиции, и
- за проекти со вкупни прифатливи трошоци на инвестиции наведени во точките а), б) и в) помали од 1.000.000 евра, во денарска противвредност, трошоците за изработка на деловен план не можат да бидат поголеми од 5% од прифатливите трошоци на овие инвестиции, и

Новата механизација и опрема треба да потекнува од следните земји:

Земји членки на ЕУ:

Австрија, Белгија, Данска, Финска, Франција, Грција, Ирска, Италија, Луксембург, Германија, Холандија, Португалија, Шпанија, Шведска, Велика Британија, Кипар, Чешка, Естонија, Унгарија, Малта, Латвија, Литванија, Полска, Словачка, Словенија, Бугарија, Романија и Хрватска.

Земји кандидати за ЕУ:

Србија, Црна Гора, Турција, Македонија и Албанија.

Земји потенцијални кандидати за ЕУ:

Босна и Херцеговина, Косово.

Земји од Инструментот за европско соседство и партнерство

Алжир, Ерменија, Азербејџан, Белорусија, Египет, Грузија, Израел, Јордан, Либан, Либија, Молдавија, Мароко, Палестинска самоуправа на Западниот брег и појасот Газа, Сирија, Тунис, Украина, Норвешка, Лихтенштајн, Исланд, Швајцарија и Руска федерација.

2. Неприфатливи трошоци

Следниве трошоци не се прифатливи за ко-финансирање;

- даноци, вклучувајќи даноци на додадена вредност;
- царини и увозни давачки, или некои други давачки;
- купување, изнајмување или закуп на земја и постојни објекти, независно од тоа дали закупот ќе доведе до пренесување на сопственоста на закупецот;
- казни, финансиски казни и трошоци од судски спорови;
- оперативни трошоци;
- користени машини и опрема;
- банкарски давачки, трошоци за гаранции и слични давачки;
- трошоци за конверзија, давачки и загуби од девизниот курс поврзани со сметката во евра на ИПАРД, како и други исклучиво финансиски трошоци;
- придонеси во натура;
- купување на права за земјоделско производство, животни, годишни растенија и нивно засадување;
- секое одржување, амортизирање и трошоци за наем;

трошоци на јавната администрација во управување и спроведување на помошта, имено оние на оперативната структура и, особено, режиски трошоци, наеми и плати на персоналот ангажиран за активности на управување, спроведување, следење и контрола.

Г. Постапка пред АФПЗРР

1. Поднесување на барање

По објавување на јавниот повик, од страна на АФПЗРР, за поднесување на барања за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013, потенцијалниот корисник на средствата треба да поднесе „барање за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007 – 2013“ по соодветната мерка. Барањето треба да биде коректно и читливо пополнето на македонски јазик и кирилично писмо. Заедно со барањето треба да бидат доставени и сите пропратни општи и посебни документи соодветно на типот на инвестиција. Барањата, комплетирани со целокупната документација, затворени во плик на кој на горниот лев агол да пишува „НЕ ОТВАРАЈ за јавен повик ИПАРД бр. 02“ како и мерката за која се поднесува барањето, да бидат доставени:

- по препорачана пошта на адреса:

**Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и рурален развој
ул. „3-та Македонска бригада“ бр.20 зграда на Македонија Табак блок Ц
1000 Скопје, Република Македонија или**

- лично на рака во писарницата на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој (АФПЗРР), на истата адреса.

Потребните обрасци од „Барањето за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013“ четврта модификација како и „Упатство за корисници на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 за мерка 101“ во кој се содржани сите информации за критериумите, условите за прифатливост на проектите и условите за финансирање и останати информации кои се неопходни за изготвување на барање за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013, во електронска верзија може да се превземат на веб-адресата на Агенцијата: www.ipardpa.gov.mk.

Напомена:

Барателот може да поднесе повеќе барања по различни мерки за време на еден јавен повик.

Барателот може да поднесе едно барање на еден јавен повик во рамките на една мерка.

Доколку мерката е составена од под-мерки барањето може да содржи елементи од повеќе подмерки.

Доколку барателот повторно поднесува барање по истата мерка, претходниот проект за кој е одобрена финансиска поддршка треба да биде исплатен.

Напомена:

Барателот е должен да поднесе уредно и целосно пополнето Барање за користење на средства со потпис и печат (доколку е правно лице) во рокот определен во Јавниот оглас во спротивно ќе се смета дека аплицирањето не е извршено ниту пак ќе се земе во предвид за понатамошна обработка.

При прибавување на понудите барателот посебно да обрне внимание истите да бидат обезбедени од „независни понудувачи“ кои меѓусебно и/или со барателот не се поврзани со капитални, семејни и врски на вработување односно управување на правните лица.

Изработувачите на „општите трошоци“ не смеат да се јават како понудувачи на предметот на инвестицијата, независно дали е избрана нивната понуда или не.

„Под „Општи трошоци“ се подразбираат:

- Општи трошоци за подготовка на деловен план: Консултантски трошоци за

подготовка на првични студии, анализи, собирање на податоци, физибилити студии и други плански документи; трошоци за услуги од архитекти и инженери во секоја фаза на планирање: подготовка на идејниот проект, физибилити студии, технички проект, придружни проекти итн.; консултантски трошоци за теренски испитувања кои се состојат од геолошки, хидролошки студии, студии за животна средина, итн.; консултантски трошоци (вклучително патни трошоци и дневници) за изработка на деловен план во согласност со објавените Упатства за корисници на ИПАРД Програмата 2007-2013; други трошоци за собирање на дополнителни документи и дозволи

- Општи трошоци за спроведување на проектот: Консултантски трошоци (вклучително патни трошоци и дневници) за давање на техничка помош за управување со проект во текот на спроведувањето на проектот (не повеќе од три стручни лица); трошоци за услуги на архитекти и инженери за надзор на работи за изградба / реконструкција на локацијата каде што се гради проектот извршен од страна на лиценциран надзорен инженер на проектот и градежен ревидент; трошоци за давање на конструкторски услуги.
- Општи трошоци за стекнување на патентни права и лиценци
- Трошоци за публицитет и информирање за инвестицијата: Дизајн на материјалот за публицитет и информирање; печатење на материјалот за публицитет и информирање; елементи за конструкција на билборди.

Трошоците за изработка на деловен план изработка на проектна и друга техничка докуменација, надомест за консултантски услуги, изработка на физибилити и слични студии, техничко-технолошки елаборати, елаборати за животна средина купување на патентни права и лиценци, се прифатливи доколку се направени по 01.01.2007 година.

Доколку за општите трошоци се бара финансиска поддршка од АФПЗРР потребно е истите да бидат детално разложени на експерти, извршени активности по експерт, потребни работни часови или денови по активност/експерт, цена на чинење на час или ден по активност/експерт, патни трошоци (доколку ги има). АФПЗРР ќе користи внатрешна методологија за пресметка на висината на прифатливите општи трошоци.

Понуди за општи трошоци се доставуваат доколку општите трошоци не се исплатени и понудите за консултантски услуги и изработка на Деловен план треба да се прибавени од лица кои не се јавуваат како понудувачи на предметот на инвестицијата.

Фактури за општи трошоци се доставуваат доколку општите трошоци се

исплатени, меѓутоа истите за да бидат прифатливи треба да се настанати по 1 јануари 2007, и да се изготвени/обезбедени од лица кои не се јавуваат како понудувачи на предметот на инвестицијата. Во случај кога барателот ќе достави фактури за општи трошоци кои се веќе исплатени, АФПЗРР може да побара дополнително објаснување за извршените активности по експерт, потребни работни часови или денови по активност/експерт, цена на чинење на час или ден по активност/експерт, патни трошоци (доколку ги има).

НАПОМЕНА: Агенцијата препорачува при собирањето на понудите за предметот на инвестицијата да се има во предвид Упатство за прибирање на понуди кое е дадено во прилог и истотака е достапно на веб страната на Агенцијата. Во документот се дадени елементите кои треба да ги содржат понудите, корисни дефиниции и препораки за начинот и постапката за прибирање на истите.

2. Обработка на барање и избор на корисници

По направената контрола за комплетност на барањето, веродостојност на податоците дадени во барањето и неговата прифатливост согласно со критериумите следува рангирање на поднесените проекти со бодување. По извршената контрола на фактичката состојба на терен од страна на АФПЗРР, потенцијалниот корисник ќе биде писмено известен за прифаќање или одбивање на неговото барање. Доколку барањето биде оценето позитивно и прифатено, АФПЗРР до потенцијалниот корисник испраќа “Решение за распределба на финансиски средства”.

Против решенијата на АФПЗРР не е дозволена жалба и истите се конечни во управна постапка. Против решенијата на АФПЗРР може да се поведе управен спор. Поведувањето на управниот спор не го одлага извршувањето на решението (член 20 од Законот за основање на Агенција за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој („Службен весник на Република Македонија“ бр.72/07 и 05/09)).

3. Склучување на договор

Со решението за распределба на финансиски средства, АФПЗРР го известува потенцијалниот корисник дека во рок од 30 дена треба да дојде во просториите на АФПЗРР да потпише „Договор за финансиска поддршка“ со АФПЗРР (Прилог 4 на ова упатство). По потпишување на договорот потенцијалниот корисник може да отпочне со реализација на проектот. Договорот се потпишува во 4 (четири) идентични примероци од страна на корисникот и директорот на АФПЗРР, од кои по два примерока добива секоја од договорните страни.

4. Обработка на барање за исплата и постапка за одобрување на исплата

Откако ќе биде завршена инвестицијата, крајниот корисник треба да достави барање за исплата. Барањето за исплата е пропратен документ на договорот потпишан помеѓу корисникот и Агенцијата. Заедно со барањето за исплата треба да се достави и останатата документација поврзана со направените трошоци (фактури, налог ПП-30, извод од банка) и останати документи наведени во самото барање за исплата. Документите кои ќе бидат доставени од страна на корисникот треба да бидат заверени со потпис и печат од органот/фирмата која ги издава.

Барање за исплата е унифициран образец кој што крајните корисници го добиваат при потпишување на договорот, за мерките 101, 103 и 302. Барањата за исплата исто така ќе бидат достапни за подигнување во просториите на Агенцијата и од веб-страницата www.ipardpa.gov.mk.

Барањата за исплата се доставуваат согласно временскиот рок даден во договорот. Корисникот е обврзан своерачно или електронски да го пополни барањето за исплата и да ги наведе фактурите/про-фактурите кои ги доставува до Агенцијата, притоа наведувајќи за која мерка и тип на инвестиција го поднесува истото.

Проверката на финансиската документација се извршува исклучиво на оригинали или копии заверени на нотар при што во случај да се доставени оригинални документи во текот на постапката за одобрување на исплата Агенцијата е должна да ги испратат истите до крајниот корисник. Истите ќе бидат означени со печат на Агенцијата како би се избегнало понатамошно двојно финансирање.

Доколку документите кои се пропратни кон барањето за исплата се достават после рокот, барањето ќе биде одбиено и договорениот износ на финансиска поддршка нема да биде исплатен.

Доколку се настанати промени во барањето за исплата т.е. се набават активности кои не се предмет на договорот, а притоа не е поднесено барање за анекс на договор, истото барање нема да биде исплатено, или ќе биде делумно исплатено во зависност од ефектот кој настаната промена ќе го има врз целокупната инвестиција која е предмет на договорот.

Доколку корисникот не се придржува кон одредбите од договорот кои се однесуваат на рокот на реализација на инвестицијата, треба да се има во предвид дека сите активности настанати пред потпишување на договорот (освен трошоците направени за интелектуални услуги) нема да се дел од финансиската поддршка. Сите активности набавени пред рок т.е. пред потпишување на договорот нема да бидат предмет на инвестиција. Исто така сите набавени и исплатени активности после рокот на реализација на инвестицијата или во рокот на доставување на барањето за исплата нема да бидат предмет на финансиска поддршка.

После административната проверка доколку барањето за исплата е комплетно и соодветно, предметот ќе биде проверен на лице место од страна на овластени лица на Агенцијата кои имаат за цел да ја проверат реализацијата на инвестицијата во целост и во согласност со договорот. По извршената контрола на лице место, ќе биде изработен извештај во кој детално ќе биде опишана фактичката состојба утврдена на лице место. Истиот треба да биде потпишан од страна на лицата кои ја вршат контролата и од самиот корисник или овластено лице од страна на корисникот. Во случај на забелешка на извршената контрола, корисникот има право истата да ја наведе во извештајот.

После извршената контрола, доколку се констатира дека инвестицијата е реализирана во целост и во согласност со договорот, се продолжува со постапката за одобрување на исплата. Доколку се констатира неусогласеност на процесот на реализација на инвестицијата во целост и во согласност со договорот се продолжува постапката за одбивање на барањето за исплата.

Откако ќе биде одобрена исплатата, Агенцијата издава решение за одобрување на исплата. Доколку биде одбиено барањето за исплата, Агенцијата издава решение за одбивање.

Со решението крајниот корисник ќе биде известен за сумата која му е одобрена т.е одбиена.

Сите одобрени и исплатени инвестиции ќе бидат предмет на контрола во период од 5 години после извршената исплата со цел да констатира оддржливоста и непроменетоста на инвестицијата согласно договорот.

Сите исплатени инвестиции ќе бидат објавени на веб страната на Агенцијата со цел да се запази одредбата за транспарентност на постапката, а притоа ќе бидат запазени одредбите за заштита на личните податоци на сите корисници на средствата од ИПАРД Програмата.

ПРИЛОЗИ**Прилог 1: Листа на домашни и странски признаени или одобрени сорти винова лоза и лозни подлоги**

трпезни сорти

р.бр.	македонско име	име по OIV	СИНОНИМ	год.на регистрација
1.	Кардинал	<i>Cardinal</i> n	/	2005
2.	Супер ран афус али	<i>Super ran bolgar</i> b	Early superior Bulgar	2005
3.	Кралица на лозјата	<i>Reine de vignes</i> b	Szoloskertek kiralynoje muskataly (Унгарија), Queen of vineyards(Англија), Regine del vigneti (Италија), Царица на лозјата (Бугарија), Королева виноградишков (Русија)	2005
4.	Демир Капија	<i>Demir kapija</i> b	/	2005
5.	Јулски мускат	<i>Perle de csaba</i> b	Чабски бисер(Србија), Жемчуг Саба(Русија), Csaba guoengue (Унгарија), Перла(Бугарија)	2005
6.	Блек меџик	<i>Black magic</i> n		2005
7.	Србија	<i>Srbija</i> n		2005
8.	Викторија	<i>Victoria</i> b	/	2005
9.	Матилда	<i>Matilde</i> b		2005
10.	Чауш бел	<i>Tchaouche blanc</i> b		2005
11.	Чауш розев	<i>Tchaouche rose</i> rs		2005
12.	Шасла бела	<i>Shasselas dore</i> b	Ранка, Племенка бела(Србија), Жлахтина(Словенија), Chasselas dore(Франција), Weisser gutedel (Германија), Chasselas dorato(Италија)	2005

13	Шасла црвена	<i>Shasselas rouge</i> rs	Племенка црвена(Србија), Chasselas rosso(Италија), Gute del roter(Германија)	2005
14	Мускат хамбург	<i>Muskat de hambourg</i> n	Black Hamburg (Англија), Muscato di Amburgo(Италија), Мускат Гамбургски(Русија), Мускет Хамбургски (Бугарија)	2005
15	Палиери	<i>Palieri</i> n	Michele Palieri	2005
16	Рибьер	<i>Alphones lavallée</i> n		2005
17	Афус али	<i>Dattier de Beyrouth</i> b	Hafizali, Razaki(Турција), Болгар (Бугарија), Regina(Италија), Karabumu (Русија), Allero(Романија), Rosaki(Грција), Stambleze (Албанија), Blanca uva real(Шпанија), Waltham cross (Јужна Африка), Datteltraube (Германија)	2005
18	Италија	<i>Italia</i> b	Мускат Италија, I.P.65,PIROVANO 65	2005
19	Александриски мускат	<i>Muscat d'alexandrie</i> b	Малага, Muscat d'Espagne (Шпанија),Zibibo, Muscat Romain(Италија),	2005
20	Агадај	<i>Agadaj</i> b	Дербент цибил	2005
21	Манастирско бело		<i>Manastirsko belo</i> b	2005
22	Кончанка		<i>Konchanka</i> n	2005
23	Црвен валандовски дренок	<i>Crven valandovski drenok</i> rs	Пармак, Пупулига, Парма червен (Бугарија)	2005
24	Црн валандовски дренок	<i>Crn valandovski drenok</i> n	Црна пупулига, Черен пармак (Бугарија)	2005
25	Дон маријано	<i>Don martano</i> n	/	2005
26	Бело зимско	<i>Belo zimsko</i> b	Јарама, Бел валандовски дренок,Петричка а есен(Бугарија)	2005

27	Молдавија	<i>Moldova</i> n		2005
28	Султанина	<i>Thompson seedless</i> b	Султана (Австралија, Јужна Африка), Кишмиш бели(Русија),Секirdeksis(Турција)	2005
29	Београдска бесемеена	<i>Beogradska besemena</i> b	/	2005
30	Флем сидлес	<i>Flame seedles</i> n	/	2005
31	Русалка - 3	<i>Rusalka - 3</i> n	/	2005
32	Кишмиш молдавски	<i>Kismis moldavski</i> n	/	2005

вински сорти

	македонско име	име по ОИВ	СИНОНИМИ	год.на регистрација
сорти за производство на бели вина				
1	Беглерка бела б	Beglerka bela b		2005
2	Белан б	Grenache blanc b		2005
3	Бургундец бел б	Pinot blanc b	Pinot bianco(Италија) Burgunder weisser (Германија), Пино белиј(Русија)	2005
4	Бургундец сив б	Pinot gris b	Burgunder, Pinot nero, Blauer burgunder, Spatburgunder, Пино черниј	2005
5	Шардоне б	Chardonnay b	Пино шардоне, Chardonnay blanc	2005
6	Фиано б	Fiano b		2005
7	Жилавка б	Jilavka b	Жилавка Мостарска, Жилавка бела	2005
8	Жупљанка б	Jupianka b	/	2005
9	Малвазија ароматична б	Malvasia aromatica b	Малвазија бела(Србија), Малвазија Истарска(Хрватска), Malvasija istriana, Lante bianca(Италија), Malvasija blanche (Франција)	2005
10	Мускат отонел б	Muskat ottonel b	Muscato ottonel(Италија), Otonel muscotaly (Унгарија), Muscat ottonle weiss (Германија),	2005

11	Охридско бело б	Ohrid belo b		2005
12	Ризлинг Италијански б	Riesling italico b	Лашки ризлинг (Словенија), Грашевина (Хрватска), Weishreisling (Германија), Rilsing Vlasky (Чешка), Riesling italien blanc (Франција), Olaszizling (Унгарија)	2005
13	Ризлинг Рајнски б	Riesling Rajnski b	Rizling, Riesling Weisser (Германија), Riesling blanc, Petit Riesling, Gentil aromatique (Франција), Riesling renano bianco (Италија), Jonanisberger Riesling (САД), Грашевина рајнска (Хрватска)	2005
14	Ркацители б	Rkatsiteli b	Кукура, Королек (Грузија), Тополек (Украина), Будашури (Русија), Мамами р'кацители (Молдавија)	2005
15	Совињон бел б	Sauvignon blanc b	Muskatni silvanac (Словенија), Weisser Sauvignon (Германија), Sauvignon bianco (Италија)	2005
16	Семијон б	Semillon b	Semillon blanc, Gros semillon, Petit Semillon (Франција), Semillon bianco (Италија)	2005
17	Смедеревка б	Zoumatiko b	Димјат (Бугарија), Галан(Русија), De rtonia(Turција), Se mendru(Романија), Szemendrai Feher(Унгарија).	2005

18	Темјаника б	Muscat a petits grains b	Теменуга (Бугарија), Мускат чути (Југославија), Мускат бели (Русија), Muscat de Frontignan, Muskat de Lunel, Muscat de Riversaltes (Франција), Muscato di Caselli (Италија) Tamaiova (Романија), Izmir musket (Турција), Gelber Muscateller (Германија), Sarga Muscat talu (Унгарија), Rumeni muskat (Словенија)	2005
19	Траминец бел б	Sauvignon blanc b		2005
20	Аликант буше ц	Alicante bouschet n		2005
21	Беглерка црна ц	Beglerka crna n		2005
22	Бургундец црн ц	Pinot noir n	Pino grigio (Италија), Burgunder grauer (Германија), Пинот сервј (Русија), Rulander (Австрија)	2005
23	Каберне фран ц	Cabemet franc n	Gros Cabernet, Gros Vidure, Carmenet	2005
24	Каберне совинјон ц	Cabernet sauvignon n	Petit Cabernet Bordeaux, Vaucluse	2005
25	Франковка ц	Blauer limberger n	Limberger, Франквина модра, Franconien Noir, Franconia nera	2005
26	Гаме бојадисер ц	Gamay teinturier freaux n	Gamay Freaux, Tinturier, Freo	2005
27	Гаме црн ц	Gamay crn n	Gamay black	2005
28	Гренаш црн ц	Grenache noir n		2005
29	Жупски бојадисер ц	Jupski bojadiser n		2005
30	Кадарка ц	Kadarka n	Г"мза, Мекш (Бугарија), Четрешка, Браичевка, Скадарка (Србија), Cadarka (Романија).	2005

31	Карињан ц	Karignan n	Carignan noir, Carignanpe (Франција), Mazuela (Шпанија)	2005
32	Краински бојадисер ц	Krainski bojadiser n		2005
33	Кратошија ц	Kratoshija n	Гратошија, Вранчина	2005
34	Мерло ц	Merlot n	Bingay, Plant Medoc, Merlau	2005
35	Монтепулчиано ц	Montepulciano n		2005
36	Никодинка ц	Nikodinka n		2005
37	Охридско црно ц	Ohrid crno n		2005
38	Плавец мал ц	Plavac mali n	Плавац, Црнац, Каштељанац, Вишка	2005
39	Пловдина ц	Rosioara n	Радовишка жолта прачка, Сланкаменка црвена (Југославија), Piros szlanka (Унгарија), Памид (Бугарија), Саричбух (Турција), Mopakuki, Korlik (Албанија)	2005
40	Прокупец ц	Prokupec n	Каменичарка, Нишевка, Скопско црно, Зарчин (Бугарија)	2005
41	Рефошко ц	Refosko n		2005
42	Санџовезе ц	Sangiovese n		2005
43	Станушина ц	Stanusina n	Црна станушина (Тиквешко), Градеш (Витолско)	2005
44	Сирах ц	Syrah n		2005
45	Темпренило ц	Tempranillo n		2005
46	Теран ц	Terrano n	Крашки теран, Рефошко, Теран црн, Teran noir, Teran blauer, Terrano d'istra	2005
47	Траминец ароматичен р	Gewurztraminer rs		2005
48	Траминец црвен р	Sauvignon rose rs	Црвени Траминац (Србија, Traminer Gewurztraminer (Германија), Traminer rosso(Италија)	2005
49	Јуни блан ц	Trebbiano toscano n	Ugni blanc, Sainnt Emilion (Франција), Јуни Бјал(Бугарија).	2005

50	Вердо мал ц	Petit verdot n		2005
51	Вранец ц	Vranec n	Вранац, Вранац црногорски, Вранац врхљавац	2005

Лозни подлоги

	Име на лозната подлога	година на регистрација
1.	V. Berlandieri x V. Riparia - TELEKI 8 B	2005
2.	V. Berlandieri x V. Riparia - KOBER 5BB	2005
3.	V. Berlandieri x V. Riparia - SO ₄	2005
4.	V. Berlandieri x V. Riparia - 5C	2005
5.	Rupestris - du Lot	2005
6.	V. Berlandieri x V. Rupestris - RICHTER 110	2005
7.	V. Berlandieri x V. Rupestris - RUGGERI 140	2005
8.	V. Berlandieri x V. Rupestris - PAULSEN 1103 P	2005
9.	Шагла x V. Berlandieri 41 B	2005
10	FERCAL	2005

Легенда:

OIV - Меѓународно биро за лоза и вино

n - црно

b - бело

rs - розево

Прилог 2: Складирање и ракување со арско ѓубре

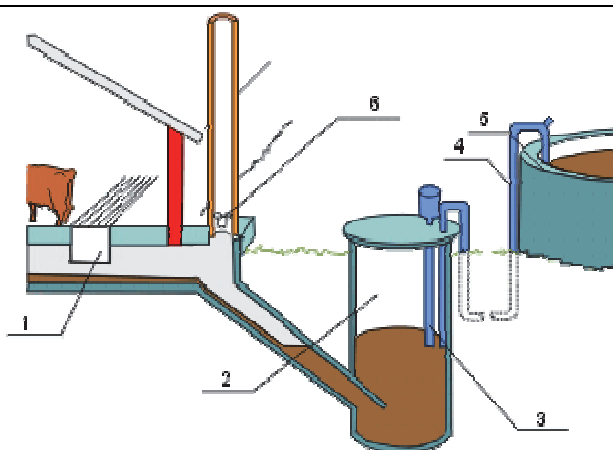
Во критериумите што треба да се исполнат за основање на објект за складирање на арско ѓубре спаѓаат:

- 1) Структурите за складирање арско ѓубре мора да бидат креирани и да функционираат со цел да содржат арско ѓубре, отпадна вода, загадени истечни води и арско ѓубре мешано со смет без какво било испуштање во почвата и во водите;
- 2) Подносителот на барањето може да ги предложи следниве видови складишта за складирање арско ѓубре:
  - а) надворешни бетонски перници за складирање на цврсто арско ѓубре
  - б) длабоки јами под подот на зградата во која се чуваат животните, на растојание од просториите за молзење или објектите за преработка, или надворешни, подземни бетонски складишта или надворешни надземни резервоари или бетонски лагуни за складирање на течно арско ѓубре
- 3) Во случај на складирање арско ѓубре во бетонска перница, мора да се предвидат најмалку три странични зида каде се собира арското ѓубре, следејќи ги овие препораки:
  - а) Урината мора да се оддели од цврстото арско ѓубре и да се насочи кон депото со урина

- б) На подигнатите површини треба да се постави израмнета површина за купови на цврсто арско ѓубре за да се спречи поплава предизвикана од пороен дожд
  - в) Подот и сидовите мора да бидат направени од водоотпорен материјал кој пред складирањето мора да се покрие со слој од 70 цм од сечкана слама, листови за да се апсорбира течното арско ѓубре
  - г) Сидовите и подот мора да се изградат така што ќе можат да пропуштаат урина (одводни канали) и истата да истекува во депоата за урина или резервоарите преку непропустливи канали
  - д) Површината мора да биде заградена со земјена брана од 50 цм и со жица висока најмалку 1,5 м и соодветно обележана со знак за предупредување;
  - е) Куповите мора да се покријат со тенок слој или тенка обвивка од 20 цм составена од кумур, сечкана слама за заштита од непријатна миризба, како и да се покријат за да се заштитат од дожд и сонце
  - ж) Куповите арско ѓубре мора да се оддалечени најмалку 30 м од каков било бунар и не смеат да се наоѓаат покрај вода, заштитена област или довод на вода
  - з) Капацитетот на перницата треба да овозможува складирање на цврсто арско ѓубре најмалку 12 недели;
- 4) За складирање арско ѓубре во полуцврста или течна состојба во надземни резервоарни складишта или подземни бетонски складишта или бетонски лагуни мора да се земат предвид следните препораки:
- а) Во случај на метални или бетонски надземни резервоари, резервоарот мора да биде покриен (со мембрана што плови или шатор отпорен на воздух или друго) и мора да овозможува вентилација или да избегнува насобирање на смртоносни гасови и пумпање;
  - б) Во случај на подземни бетонски складишта или надворешни бетонски лагуни, подовите и сидовите мора да бидат водоотпорни и мора да се спречи секаква можност за протекување;
  - в) Површината каде се наоѓа складиштето мора да биде заградена со жица висока најмалку 1,5 м и соодветно обележана со знак за предупредување;
  - г) Течното арско ѓубре не смее да се насочи кон главниот канализациски систем
  - д) Капацитетот на резервоарот или бетонската лагуна треба да овозможува складирање на цврсто арско ѓубре најмалку 16 недели;
- 5) Системот и опремата за ракување со арско ѓубре мора да го дополнуваат инвестирањето во објектите за складирање арско ѓубре во врска со релевантниот систем за складирање арско ѓубре предложено од страна на подносителот на барањето;

Примери на системи за складирање и ракување со арско ѓубре во случај на длабоки јами под подот на зградата во која се чуваат животните за складирање на течно арско ѓубре:

Систем за отстранување на кашеста маса: 1 – кана за кашеста маса; 2 - јама за пумпање; 3 - пумпа; 4 - нагорна пумпа за кашеста материја; 5 - резервоар за кашеста материја; 6 – вентилатор

Прилог 3: листа на прифатливи работи извршени од страна на трети лица за мерка 101

101.A ЛИСТА НА ПРИФАТЛИВИ РАБОТИ ЗА МЕРКА 101	
101.A1	<i>Листа на посебни прифатливи работи за повеќегодишни насади (Група на инвестиции 10111, 10121)</i>
101.A1.1	Чистење на теренот <ul style="list-style-type: none"> - сечење и изнесување на гранки, - корнење на кутуци, - чистење на корења, - транспорт на материјалите до најблиското ѓубриште - помошни активности
101.A1.2	Подготовка на почвата за садење <ul style="list-style-type: none"> - длабоко орање, - расчистување на камења, - рамнење, - плитка обработка, - размерување и означување (вклучени се столбови за означување), - отварање на бразди
101.A1.3	Садење <ul style="list-style-type: none"> - копање на дупки, - садење, - калемење
101.A1.4	Активности за поставување <ul style="list-style-type: none"> - поставување на систем за потпорна конструкција, - поставување на заштитни мрежи или покривки
101.A2	<i>Листа на работи за изградба/реконструкција (Група на инвестиции 10111, 10121, 10131, 10132, 10141, 10151, 10152)</i>
101.A2.1	Активности поврзани со уривање <ul style="list-style-type: none"> - уривање на постоечки објекти

	<ul style="list-style-type: none"> - уривање на постоечки конструкции - превоз на материјали до најблиската депонија - помошни активности
101.A2.2	<p>Земјени работи</p> <ul style="list-style-type: none"> - површински ископ на хумус - ископ на земја - ископ на темели - изградба на камен насип под темелите - поставување/изведба на темел - транспорт на материјали - помошни активности
101.A2.3	<p>Бетонирачки работи</p> <ul style="list-style-type: none"> - изградба на бетонски темели - поставување на соодветни конструкции - поставување на арматура - изградба на бетонски под, греди, бетонски насип - бетонирачки работи во смисла на оградување, уредување, пристапен пат/патни врски - поставување на соодветни монтажни елементи - поставување на каналски систем - помошни активности
101.A2.4	<p>Сидарски активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - сидање/поставување сидови - хоризонтална и вертикална изолација на објектот - грубо малтерисување на таванот и сидовите во објектот - изградба на рамки за прозори и врати - работи во смисла на оградување, уредување, пристапен пат/патни врски - поставување на соодветни монтажни елементи - изградба на други мали елементи во објектот (оџак, вентилациски систем итн.) - помошни активности
101.A2.5	<p>Дрвенарија</p> <ul style="list-style-type: none"> - изградба на сите елементи поврзани со новиот објект или прилагодување на стариот објект - поставување на дрвени конструкции (темели, греди, покривни конструкции) - дрвенарија во смисла на прекривање на под, оградување, уредување, пристапен пат/патни врски - воспоставување на мали дрвени конструкции - помошни активности
101.A2.6	<p>Фасадерски активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - покривање на фасади - изолација - покривање на сидови - поставување на подлога за фасада - поставување на соодветни монтажни елементи - помошни активности

101.A2.7	<p>Активности за кровни конструкции</p> <ul style="list-style-type: none"> - поставување на кровна конструкција зависно од покривниот материјал - кровно покривање - помошни активности
101.A2.8	<p>Лимарски активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - изградба на олуци - изградба на атмосферска канализација - заштита од снег - помошни активности
101.A2.9	<p>Активности за поставување на керамички елементи</p> <ul style="list-style-type: none"> - подготвување на база за поставување на керамички елементи - поставување на керамички елементи - завршни активности поврзани со поставување на керамички елементи - помошни активности
101.A2.10	<p>Столарија</p> <ul style="list-style-type: none"> - изградба на прозорци, врати, дрвена ограда, скалила итн. - изградба на дрвени елементи за внатрешно и надворешно уредување - помошни активности
101.A2.11	<p>Активности поврзани со поставување на под</p> <ul style="list-style-type: none"> - поставување на подна основа - поставување на под - завршни активности - помошни активности
101.A2.12	<p>Молерски активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - таванско и ѕидно бојадисување - бојадисување на дрвени и метални површини - помошни активности
101.A2.13	<p>Браварија</p> <ul style="list-style-type: none"> - изработка на метални елементи - поставување на метална конструкција - поставување ограда (балкони, скалила итн.) и оградување околу објектот - поставување на соодветни монтажни метални елементи - помошни активности
101.A2.14	<p>Активности што вклучуваат камен</p> <ul style="list-style-type: none"> - изградба на елементи од камен - зидање со камен/камени слоеви - изградба на елементи од камен во смисла на оградување, уредување, пристапен пат/патни врски - поставување на соодветни монтажни елементи - помошни активности
101.A2.15	<p>Инсталирање на комуналии</p> <ul style="list-style-type: none"> - поставување на напојување со електрична енергија - поставување на снабдување со гас - поставување на внатрешна и надворешна електрична инсталација - поставување на систем за одводнување - поставување на водовод и поставување на резервоари за вода, хидрофори итн. - поставување на внатрешна канализациска мрежа и надворешна за поврзување со секундарна канализациска мрежа или септичка

	<p>јама/резервоар</p> <ul style="list-style-type: none"> - поставување септичка јама/резервоар - поставување на внатрешна санитарна опрема - поставување на системи за греење, вентилација, климатизација и системи за прочистување на воздух/вода (системи за греење и ладење), микроклиматски системи - инсталација на опрема за третман на вода и прочистителни станици - помошни активности - поставување на елементите за конструкција и материјалите за градба - инсталација на други помошни предмети,
101.A2.16	<p>Други активности</p> <ul style="list-style-type: none"> - воведување на возни/паркинг места - воведување на пристапни патишта и патна мрежа (пристапни патишта на фарма и патна мрежа за извршување на земјоделските операции) - уредување (со исклучок на трошоците за растенија и семиња за хортикултура) - други помошни активности
101.A3	Листа на прифатливи работи за поставување на опрема
101.A3.1	Поставување на прифатлива опрема и машини
101.A3.2	Поставување на систем за наводнување вклучително уреди за фертиригација
101.A3.3	Поставување на опрема за практики за заштеда на енергија
101.A3.4	Поставување на опрема за користење на обновливи енергии (ветерна, сончева, геотермална)
101.A3.5	Поставување на компјутерска опрема и компјутерски софтвер вклучително сензори

ОПШТИ ТРОШОЦИ ЗА МЕРКА 101

Листа на општи трошоци за подготовка на деловен план

Консултантски трошоци за подготовка на првични студии, анализи, собирање на податоци, физибилити студии и други плански документи

Трошоци за услуги од архитекти и инженери во секоја фаза на планирање: подготовка на идејниот проект, физибилити студии, технички проект, придружни проекти итн.

Консултантски трошоци за теренски испитувања кои се состојат од геолошки, хидролошки студии, студии за животна средина, итн.

Консултантски трошоци (вклучително патни трошоци и дневници) за изработка на деловен план (вклучително Технички предлог проект) во согласност со објавените Упатства за корисници на ИПАРД Програмата 2007-2013

Други трошоци за собирање на дополнителни документи и дозволи

Општи трошоци за спроведување на проект

Консултантски трошоци (вклучително патни трошоци и дневници) за давање на техничка помош за управување со проект во текот на спроведувањето на проектот (не повеќе од три стручни лица)

Трошоци за услуги на архитекти и инженери за надзор на работи за изградба / реконструкција на локацијата каде што се гради проектот извршен од страна на лиценциран надзорен инженер на проектот и градежен ревидент

Трошоци за давање на конструкторски услуги

Општи трошоци за стекнување на патентни права и лиценци
Стекнување на патентни права
Стекнување на лиценци
Трошоци за публицитет и информирање за инвестицијата
Дизајн на материјалот за публицитет и информирање
Печатење на материјалот за публицитет и информирање
Елементи за конструкција на билборди

Прилог 4: НАЦРТ ВЕРЗИЈА од Договор за финансиска поддршка

Врз основа на член 12 став 1 точка 13, а во врска со член 6 став 1 точка 5 од Законот за основање на Агенцијата за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој (“Службен весник на Република Македонија” бр.72/2007, 05/2009), Јавниот оглас бр.01/13 објавен на 08.07.2013 година за поднесување на барања за финансиска поддршка од ИПАРД Програмата 2007-2013, Уредбата за начинот и постапката за користење на финансиска поддршка за мерките за рурален развој финансирани од компонента V–ИПАРД од инструментот за предпристапна помош ИПА (“Службен Весник на Република Македонија” бр. 112/2009, 33/2009) и Решение бр. _____ издадено од Агенцијата за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој

ДОГОВОРНИТЕ СТРАНИ:

1. Агенција за финансиска поддршка на земјоделството и руралниот развој, како давател на финансиска поддршка (во понатамошниот текст: Агенција) претставувана од Директорот Тони Димовски, со седиште на “Бул. III Македонска Бригада, бр.20 (зграда на Македонија Табак блок С), 1000 Скопје, и со адреса за кореспонденција “Бул. III Македонска Бригада, бр.20 (зграда на Македонија Табак блок С), 1000 Скопје, од една страна, и

2. _____ со ЕМБГ _____, како страна на која и е одобрена финансиска поддршка (во понатамошниот текст: Корисник) адреса: _____ број на трансакциска сметка: _____, , место на инвестицијата предмет на овој договор: _____

од друга страна,

го склучија следниот:

ДОГОВОР ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

Бр. _____/ (ИБ _____)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет на Договорот

(1) Со овој договор се уредуваат правата и обврските на договорните страни во врска со исплатата и користењето на финансиската поддршка од ИПАРД Програмата 2007-2013, одобрена со Решение бр. ____ / од ____ .

(2) Финансиската поддршка, согласно со:

Мерката 101 Инвестиции на земјоделско стопанство со цел нивно реструктурирање и надградба за достигнување на стандардите на Европската Унија, инвестиција 1011 обновување и модернизација на лозови насади, Тип на инвестиции бр 10111 и Листа на прифатливи трошоци бр. 10111/35 ќе се користи за набавка на стоки/услуги наведени во Прилог 2 на овој договор – „Табела за користење на финансиска поддршка по стоки и услуги“.

Член 2

Договорен износ

(1) Вкупна вредност на инвестицијата е _____ МКД (со зборови денари).

(2) Вкупна прифатлива вредност на инвестицијата е _____ МКД (со зборови денари).

(3) Финансиската поддршка согласно Решението бр. _____ изнесува до _____ МКД (со зборови два милион и дваесет и седум илјади и шестотин и осум денари) т.е. 50% од вкупната прифатлива вредност на инвестицијата.

(4) АФПЗРР ќе исплати 50% од реално направените, оправданите и прифатливите трошоци, но не повеќе од износот од став 3 на овој член и не повеќе од износот за поединечни стоки и услуги наведен во Прилог 2 на овој договор, дури и во случај реално направените трошоци да го надминуваат одобрениот износ. Општите трошоци одобрени со овој договор исто така треба да бидат реално направени и оправдани.

(5) Висината на процентот на финансиската поддршка од став 3 на овој член може да се измени само во случај на природна непогода, а со претходно склучен Анекс кон Договорот.

II. ПРАВА И ОБВРСКИ НА ДОГОВОРНИТЕ СТРАНИ

Права на корисникот

Член 3

(1) Корисникот има право на финансиска поддршка до износот наведен во член 2 став 3 од овој договор, односно до износот за поединечни стоки и услуги наведен во Прилог 2, согласно начинот, условите и роковите утврдени во овој договор.

(2) Корисникот има право да бара Анекс кон Договорот најдоцна 60 дена пред рокот за завршување на инвестицијата предмет на овој договор, утврден во член 4 став 2 на овој договор.

(3) Корисникот има право да бара Анекс кон Договорот поради:

- а) продолжување на рокот за завршување на инвестицијата предмет на овој договор (член 4, ставови 2);
  - б) продолжување на рокот за поднесување на барањето за исплата на финансиската поддршка (член 4, ставови 3);
  - в) промена во градењето на инвестицијата, предмет на овој договор (Прилог 2);
  - г) промена во типот/моделот на наведените стоки или услуги кои се дел од инвестицијата, предмет на овој договор (Прилог 2);
  - д) промена на дел од инвестицијата, предмет на овој договор (Прилог 2);
  - ѓ) промена на добавувач/ите (Прилог 2);
  - е) промена на корисникот – само за физичко лице во случај на смрт;
  - ж) промена на лични податоци (адреса, трансакциска/банкова сметка, промена на лични податоци итн.).
- (4) Корисникот има право да бара Анекс кон Договорот по однос на став 3 точка б) в) г) и д) од овој член само во случај на:
- виша сила;
  - природна непогода чие настанување е потврдено од страна на Европската Комисија;
  - престанок на производство на одредени стоки кои се дел од инвестицијата предмет на овој договор;
  - неможност на добавувачите да извршат снабдување со услуги и стоки;
  - промени како резултат на потребата за усогласување на инвестицијата предмет на овој договор со законодавството;
  - состојба која не можела да се предвиди во моментот на склучување на Договорот и
  - воведување на нови технологии кои можат да ја подобрат ефикасноста на инвестицијата.
- (5) Корисникот има право да бара Анекс кон Договорот кога регионот каде што е местото на инвестицијата и инвестицијата се погодени од природна непогода, а за кој регион Европската Комисија има одобрено поедноставни постапки за добивање на финансиската поддршка за определен временски период, поради што има можност да добие:
- финансиска поддршка во износ и процент кој го надминува износот односно процентот наведен во член 2 став 3 од овој Договор и
  - 20% од вкупно прифатливата вредност на инвестицијата утврдена со овој договор пред поднесување на финансиските документи како доказ за спроведување на истата.
- (6) Корисникот или негов овластен претставник има право да ги наведе своите забелешки во извештајот за извршена контрола на лице место и истиот да го потпише.
- Обврски на корисникот

Член 4

- (1) Корисникот се обврзува да ја заврши инвестицијата со сопствени парични средства во износ наведен во Прилог 2 на овој договор.

- (2) Корисникот се обврзува да ја заврши инвестицијата наведена во член 1 на овој договор најдоцна до _____ година.
- (3) Корисникот се обврзува да поднесе барање за исплата и потребна документација најдоцна до _____ година.
- (4) Корисникот се обврзува да го поднесе последниот одобрен образец на барањето за исплата по препорачана пошта или лично во согласност со член 8 став (3) на овој договор.
- (5) Корисникот се обврзува сите плаќања кон трети лица кои произлегуваат од спроведувањето на инвестицијата предмет на овој договор да ги изврши согласно рокот утврден во став (3) на овој член.
- (6) Корисникот се обврзува дека во рокот од став (2) на овој член инвестицијата предмет на овој договор ќе ги достигне ЕУ стандарди од областа на безбедност на храна и производите и материјалите што доаѓаат во контакт со храната, стандардите од областа на животната средина и заштита при работа и ќе биде во согласност со стандардите додека договорот е во сила.
- (7) Корисникот се обврзува во прилог на барањето за Анекс кон Договорот да достави соодветни документи како доказ за исполнување на одредбите од член 3 став (3) и (4), а согласно член 8 став (3).
- (8) Корисникот се обврзува да ја извести АФПЗРР за времето на изведување на скриените работи во текот на градбата, најмалку 7 дена пред изведување на активностите кои вклучуваат скриени работи.
- (9) Корисникот се обврзува на барање на АФПЗРР да доставува информации/податоци.
- (10) Корисникот се обврзува веднаш да ја извести АФПЗРР доколку настанат околности кои имаат влијание врз спроведувањето на инвестицијата предмет на овој договор.
- (11) Корисникот се обврзува да обезбеди целосен и непречен пристап на овластените лица на АФПЗРР, Министерството за финансии, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Европската комисија, Судот на ревизори, како и ревизорското тело до документите, објектите, опремата и имотот кои се од значење/поврзани за/со инвестицијата, за време на контролата на лице место, како и при спроведувањето на надзорот над овој договор за целото негово времетраење.
- (12) Корисникот или овластен претставник се обврзува да се легитимира на барање на овластените лица од АФПЗРР за време на контролата на лице место.
- (13) Корисникот се обврзува да не ја отуѓува, дава под закуп или заем инвестицијата предмет на овој договор за целото негово времетраење. Во случај на инвестиција која е дел од групата на инвестиции 30231 согласно ИПАРД Програмата 2007-2014 предметот на инвестицијата може да се дава под закуп или заем.
- (14) Корисникот се обврзува да не ја менува намената и целта на инвестицијата предмет на овој договор за целото негово времетраење.
- (15) Корисникот се обврзува да не го менува местото на инвестицијата, предмет на овој договор, доколку поинаку не е одобрено од страна на АФПЗРР. Во случај на инвестиција која е дел од групата на инвестиции 30231 согласно ИПАРД Програмата 2007-2014, местото на инвестицијата може да се менува ама не надвор од границите на Република Македонија. АФПЗРР при одобрување на промената на местото на инвестицијата ќе ги земе во предвид причините кои довеле до промена на местото на инвестицијата, исто така дали се менува местото на производната активност во целост или само

инвестицијата. Корисникот е обврзан навремено да ја извести АФПЗРР за намерата за промена на местото на инвестицијата предмет на овој договор.

(16) Корисникот се обврзува да ги чува оригиналните документи кои се однесуваат на предметот на овој договор за целото негово времетраење.

(17) Корисникот се обврзува да води сметководствена евиденција во врска со инвестицијата, предмет на овој договор, а во согласност со барањата за доставување на информации до Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството за целовреметраење на Договорот.

(18) Корисникот се обврзува дека нема да користи неповратна финансиска помош од други европски, домашни или странски фондови за финансирање на инвестицијата предмет на овој договор.

(19) Корисникот се обврзува да ги подмири обврските по однос на даноци, здравствено, пензиско и инвалидско осигурување, како и обврските кон Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за целото времетраење на овој договор.

(20) Корисникот се обврзува пред поднесувањето на барањето за исплата да ги подмири заостанатите обврски (доколку ги има) кои произлегуваат од користење на финансиска поддршка од друга компонента на ИПА.

(21) Корисникот е обврзан да ги пријави сите измени во производните капаците во Единствениот Регистар на Земјоделски Стопанства кои произлегуваат од инвестицијата предмет на овој договор, пред поднесување на барањето за исплата.

(22) Корисникот е обврзан, опремата предмет на овој договор да поседува плочка со технички податоци за опремата, сериски број и година на производство (доколку инвестицијата вклучува опрема).

(23) Корисникот се обврзува во случај на исплата на повеќе средства од одобрените со решението за исплата донесено од АФПЗРР, веднаш да го врати износот кој преставува разлика меѓу исплатениот и одобрените износ, а во спротивно АФПЗРР ќе пресметува казнена камата.

(24) Корисникот се обврзува во рок од пет дена од денот на извршувањето на исплатата на видливо место, согласно Прилог 3 на овој договор, да истакне комеморативна плакета на која е наведено дека инвестицијата е финансирана со средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 и истата да не ја отстрани за целото времетраење на овој договор.

Права на АФПЗРР

Член 5

(1) АФПЗРР има право да врши контрола на лице место за целото времетраење на овој договор.

(2) АФПЗРР има право да бара дополнување или појаснување на барањето за исплата, како и на потребните документи во прилог на барањето во однапред утврден рок.

(3) АФПЗРР има право да бара информации, податоци и материјали потребни за следење, евалуација и контрола на лице место на инвестицијата, како и да бара слободен пристап до објектите, просториите, опремата и имотот поврзани со инвестицијата предмет на овој договор.

(4) АФПЗРР има право да го отфрли барањето за исплата ако Корисникот не го поднесе согласно рокот утврден во член 4, став 3 на овој договор.

(5) АФПЗРР има право да го одбие барањето за исплата, во целост или делумно, доколку Корисникот:

(а) не го дополни или појасни барањето или потребните документи во однапред утврдениот рок,

(б) не ја заврши инвестицијата која е предмет на овој Договор согласно член 4, став (2) и (5) од овој Договор,

(в) доставил понуди, пред потпишување на договорот, од понудувачи кои се меѓусебно сопственички и/или семејно поврзани и/или поврзани во раководната структура помеѓу себе и/или со корисникот,

(г) доставил понуди за предметот на инвестицијата, пред потпишување на договорот, од изработувачот на Деловниот план/консултантските услуги или од понудувачи кои се во семејна/сопственичка и/или поврзаност во управувачката структура со изработувачот на деловниот план/консултантските услуги,

(д) доставил манипулирани/копирани или цените во понудите се пропорционално зголемени,

(ѓ) доставил вештачки поделени понуди со цел да се избегне правилото за доставување на 3 понуди од независни добавувачи,

(е) не спречи појавување на конфликт на интерес,

(ж) не е во согласност со стандардите утврдени во член 4, став 6 од овој договор,

(з) прикрие факти и податоци во врска со спроведувањето на инвестицијата предмет на овој Договор и

(с) не ја спроведе инвестицијата согласно условите утврдени со овој Договор.

(6) АФПЗРР има право да не овозможи користење на финансиска поддршка од програмите кои ги спроведува АФПЗРР за период од 2 години доколку Корисникот се стекнал со финансиска поддршка како резултат на измама.

(7) АФПЗРР има право на својата интернет страна да ги објави следниве податоци за Корисникот:

целосен назив според регистрација,

општина во која престојува или е регистриран корисникот, поштенски број и

износот на финансиската поддршка во денари од ИПАРД Програмата 2007-2013.

(8) АФПЗРР има право да го одбие барањето за склучување Анекс кон Договор доколку:

доведува до неисполнувањето на националните стандарди;

доведува до неисполнувањето на европските стандарди;

доведува до неизводливоста на инвестицијата;

доведува до нефункционалност на постројката согласно оперативната структура и нефункционалност на технолошкиот процес односно производната линија (во случај кога предмет на бараните измени е менување на дел од инвестицијата);

со тоа би се надминал максималниот период за реализација на инвестицијата;

е во спротивност со националната важечка регулатива.

(9) Агенцијата има право да побара измени кон Договорот доколку:

утврди дека настанала техничка грешка при изработка на договорот (грешка во броеви, суми при пресметка, датум, назив),

- утврди дека финансиската поддршка, делумно, била одобрена спротивно на правилата на ИПАРД Програмата, Секторскиот Договор, Законот за основање на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој и подзаконските акти кои произлегуваат од истиот.
  - се резултат на откривањето на скриени работи од извршената контрола на терен.
- (10) АФПЗРР има право да бара поврат на исплатената финансиската поддршка доколку Корисникот:
- (а) доставил лажни податоци врз основа на кои се стекнал со финансиска поддршка од ИПАРД Програмата 2007-2013,
  - (б) доставил понуди, пред потпишување на договорот, од понудувачи кои се меѓусебно сопственички или семејно поврзани и/или поврзани во раководната структура помеѓу себе и со корисникот,
  - (в) доставил понуди за предметот на инвестицијата, пред потпишување на договорот, од изработувачот на Деловниот план/консултантските услуги или од понудувачи кои се во семејна/сопственичка и/или поврзаност во управувачката структура со изработувачот на деловниот план/консултантските услуги,
  - (г) не спречи појавување на конфликт на интерес,
  - (д) доставил манипулирани/копирани или цените во понудите се пропорционално зголемени,
  - (ѓ) доставил вештачки поделени понуди со цел да се избегне правилото за доставување на 3 понуди од независни добавувачи,
  - (е) користел/користи неповратна финансиска помош од други европски, домашни или странски фондови за финансирање на инвестицијата предмет на овој договор,
  - (ж) ја отуѓува, дава под закуп, заем или ја менува намената и целта на инвестицијата, предмет на овој договор,
  - (з) извршил промена на местото на инвестицијата предмет на овој договор, а не постапил согласно член 4, став 15 од овој договор,
  - (с) примил повеќе средства од оние одобрени со решението за исплата, поради административна грешка на АФПЗРР,
  - (и) не обезбеди целосен и непречен пристап на овластените лица на АФПЗРР, Министерството за финансии, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, Европската комисија, Судот на ревизори, како и ревизорското тело до документите, објектите, опремата и имотот кои се од значење/поврзани за/со инвестицијата, за време на контролата на лице место, како и при спроведувањето на надзорот над овој договор за целото негово времетраење,
  - (ј) не постави комеморативна плакета во согласност со член 4 став (20) и (21) на овој договор, и
  - (к) во други случаи утврдени во овој договор и Законот за основање на Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој.
- (11) АФПЗРР има право, во случај на поврат на средства од став (10) точки (а), (б), (в), (г), (д), (ѓ), (е), (ж), (з), и (и) на овој член, да пресмета казнена камата од денот на исплата на финансиската поддршка до денот на повратот на средствата. Во случајот од став (10) точка (с) на овој член, казнената каматата ќе се пресметува по истекот на рокот за поврат на средства утврден во Решението за поврат на средства донесена од АФПЗРР. АФПЗРР пресметува камата согласно Законот за облигациони односи.

(12) АФПЗРР има право да поведе извршна постапка во случај Корисникот да не изврши поврат на средства во рок од 15 дена од приемот на Решението за поврат на средства.

(13) Агенцијата има право да го следи исполнувањето на критериумите врз основа на кои е донесено решението за распределба на средства и решението за исплата додека овој договор е во сила, а во случај на прекршување да бара поврат на средствата или раскинување на договорот

Обврски на АФПЗРР

Член 6

(1) АФПЗРР се обврзува да изврши исплата на финансиската поддршка во рок од три месеци од денот на приемот на комплетното барање за исплата.

(2) АФПЗРР се обврзува да изврши еднократна исплата на финансиската поддршка.

(3) АФПЗРР се обврзува да спроведе контрола на лице место преку овластени контролори кои се должни да се легитимираат пред Корисникот или овластен претставник.

(4) АФПЗРР се обврзува по приемот на барањето за Анекс кон Договорот поради природна непогода да постапува согласно одредбите на Секторскиот Договор.

(5) АФПЗРР се обврзува со личните податоци на Корисникот да постапува согласно прописите од областа на заштита на лични податоци.

III. РАСКИНУВАЊЕ НА ДОГОВОРОТ

Член 7

(1) Овој договор може да се раскине:

- со взаемна согласност на договорните страни,
- еднострано од страна на АФПЗРР доколку Корисникот не се придржува кон одредбите на овој договор,
- еднострано од страна на АФПЗРР како резултат на откриени скриени работи при контрола на терен,
- еднострано од страна на Корисникот, само пред исплата на финансиската поддршка.
- и во други ситуации предвидени со овој договор, или закон

(2) Во случај на раскинување на Договорот согласно став 1 точка 2 и точка 3 на овој член, АФПЗРР веднаш ќе го извести Корисникот.

(3) Во случај на раскинување на Договорот согласно став 1 точка 4 на овој член, Корисникот е должен да ја извести АФПЗРР најмалку 15 дена пред истекот на рокот наведен во член 4 став (2) од овој договор.

IV. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 8

(1) Корисникот изјавува под целосна морална, материјална и кривична одговорност, дека сите податоци содржани во извештаите и документите доставени до АФПЗРР се точни и автентични.

(2) Корисникот изјавува дека не започнал со реализација на инвестицијата која е предмет на овој договор пред истиот да стапи на сила.

(3) Корисникот се обврзува да ги преземе сите потребни мерки да го спречи конфликтот на интерес кој може да влијае врз непристрасното и објективно спроведување на овој договор. Таков конфликт може да настане пред се како резултат на економски интерес, политичка или национална наклоност, семејни или емотивни врски, или било каков друг заеднички интерес.

(4) Секоја ситуација која доведува или би можела да доведе до конфликт на интерес за времетраењето на овој договор корисникот е должен да ја обзнани пред АФПЗРР. Корисникот е должен веднаш да преземе мерки за корегирање на таквата ситуација.

(5) АФПЗРР го задржува правото да провери дали преземените мерки од став 4 на овој член се соодветни и може да побара преземање на дополнителни мерки, доколку е потребно во одреден временски период.

(6) Заради обезбедување на информации за документите кои треба да се достават во прилог на барањето за Анекс кон Договорот, обезбедување на важечки образец на барањето за исплата, како и поради доставување на истите до АФПЗРР Корисникот е согласен да се обрати до АФПЗРР на следнава адреса: Бул. III Македонска Бригада, бр.20 (зграда на Македонија Табак блок С), 1000 Скопје

Контакт телефон: 02 30 97 460

Интернет адреса: ipardpa.info@ipardpa.gov.mk.

Стапување во сила и времетраење на Договорот

Член 9

(1) Со потпишување на овој Договор, договорните страни ја изразуваат својата слободна волја, потврдуваат дека го прочитале и го разбрале Договорот и дека се согласуваат со правата и обврските кои произлегуваат од него како и со неговите правни последици.

(2) Овој договор ќе стапи на сила на денот на неговото потпишување од двете договорни страни и ќе биде во сила пет години по последната исплата од страна на АФПЗРР освен во однос на член 4 став 11 ќе биде во сила 7 година по конечната исплата.

Прилози

Член 10

Следните Прилози претставуваат составен дел на овој договор:

1. Прилог 1 – Дефиниции
2. Прилог 2– Табела за користење на финансиска поддршка по стоки и услуги
3. Прилог 3 – Форма на комеморативна плакета

Спорови

Член 11

Споровите кои произлегуваат од овој договор, договорните страни ќе се обидат да ги решат спогодбено, а доколку тоа не е можно, надлежен ќе биде Основен суд Скопје 2, Скопје.

Примероци

Член 12

Овој договор е склучен во четири идентични примероци, по два за секоја договорна страна.

Дата, _____.2014

Дата, _____.2014

Архивски бр. _____

Директор на АФПЗРР:

Корисник:

_____
_____

Б ДЕЛ 2 - ПРИЛОЗИ

ПРИЛОГ 1 – ДЕФИНИЦИИ

Во контекст на овој договор, изразите кои се користат во овој договор го имаат следното значење:

- “Проект“ е целокупната, сеопфатна инвестициска активност на барателот која се
- состои од прифатлив и неприфатлив дел за ко-финансирање од ИПАРД Програмата 2007-2013;
- „Производствена единица“ е составен дел од едно земјоделско стопанство (производител на вино, единица за сточно производство, или за производство на млеко итн) чии капацитети се регистрирани во Единствениот регистар на земјоделски стопанства при Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.
- „Претпријатие“ е економска целина на производствена активност под единствено управување кое независно управува со сите неопходни функции за обавување на производната активност. Едно претпријатие може да обавува повеќе видови на производна активност и може да ја обавува производната активност на повеќе локации.
- “Вкупна вредност на инвестицијата” е вредноста на целокупната инвестиција која е предмет на овој Договор;
- “Вкупна прифатлива вредност на инвестицијата” се одобрените трошоци од страна на АФПЗРР согласно ИПАРД Програмата 2007-2013, Секторскиот Договор и Уредбата за начинот и постапката за користење на финансиска поддршка од мерката за рурален развој финансирана од компонентата V - ИПАРД преку Инструментот на Претпристапната поддршка (ИПА);
- “Финансиска поддршка” е финансиската поддршка од страна на АФПЗРР во еквивалентен износ од 50% од вкупната прифатлива вредност на инвестицијата;
- “Општи трошоци” се надоместоците за архитекти и инженери, други трошоци за консултантски услуги, физибилити студии, стекнување со патент, права и дозволи;
- “Почеток на спроведување на инвестицијата” значи превземање на било какви обврски на сметка на одобриениот износ, потпишување на договори со трети лица за вршење на дејности предмет на овој Договор, нарачка на материјали, опрема и други слични активности, освен активности кои спаѓаат во општи трошоци;
- ”Природна непогода” се инциденти предизвикани од природни сили кои е невозможно да се контролираат а кои го загрозуваат животот и здравјето на луѓето, животните и растенијата и предизвикуваат штети на земјиштето, културното наследство и животната средина (земјотреси, поплави, ерозии, лавини, лизгања на земјиште, бури, оштетувања на брани и бедеми, суши,

атмосферски катастрофи);

- “Секторски Договор” е Договорот кој е ратификуван помеѓу Владата на Република Македонија и Комисијата на Европските Заедници по однос на Правилата за соработка заради финансиска поддршка на ЕК за Република Македонија и имплементацијата на помошта во рамките на компонента V (ИПАРД) преку инструментот за претпристапна помош (ИПА) („Службен весник на Република Македонија бр.165/2008“);
- „Конфликт на интерес“ е кога непристрасното учество на кое било лице кое учествува во постапката за набавка е загрозувано заради семејни причини, економски интерес или некаков друг интерес помеѓу лицата;
- „Виша сила“ е исклучителен настан или околности, надвор од контролата на договорните страни која ги спречува едната или двете договорни страни да ги исполнат обврските кои произлегуваат од овој договор.
- „Активна корупција“ е ветување, понудување или давање, директно или индиректно, на било каква незаконска предност на некој, со цел државниот службеник да делува или да се воздржи од делување во извршување на своите надлежности.
- „Пасивна корупција“ е барање или примање, директно или индиректно, на било каква незаконска предност, или прифаќање на понуда или ветување на таква предност, со цел државниот службеник да делува или да се воздржи од делување во извршување на своите надлежности

ПРИЛОГ 2- Табела за користење на финансиската поддршка по стоки и услуги

Бр.	Борј на понуда/договор	Датум на понуда/договор	Име на добавувач	Код на инвестиција	Име и модел на инвестиција	Количина	Цена по единица	Вкупен износ на инвестиција	Вкупни квалификувани трошоци (ТЕЕ)	Вкупен јавен трошок (Одобрен)	ЕУ Учество	Национално учество	Приватно учество
Трошоци за градба (Изградба-реконструкција)													
1						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7	Вкупно							0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Опрема/машини													
8						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
9						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
10						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
11						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Упатство за корисници - мерка 101

12					0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
13					0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
14	Вкупно						0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Општи трошоци												
15					0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
16					0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
17					0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18					0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
19					0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
20					0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
21					0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
22	Вкупно						0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
23	ВКУПНО						0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Финансиска динамика за користење на средствата по активности во I рата (опрема и машини)

Бр	Борј на понуда/договор	Датум на понуда/договор	Име на добавувач	Код на инвестиција	Име и модел на инвестиција	Количина	Цена по единица	Вкупен износ на инвестиција	Вкупни квалификувани трошоци (ТЕЕ)	Вкупен јавен трошок (Одобрен)	ЕУ Учество	Национално учество	Приватно учество
Опрема/машини													
1						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
3						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
4						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
5						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
6						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
7	Вкупно						0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Општи трошоци													
8						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
9						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
10						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
11						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
17	Вкупно						0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
18	ВКУПНО						0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

ПРИЛОГ 2* - Табела за користење на финансиската поддршка по стоки и услуги (за исплата во две рати)

Бр.	Борј на понуда/договор	Датум на понуда/договор	Име на добавувач	Код на инвестиција	Име и модел на инвестиција	Количина	Цена по единица	Вкупен износ на инвестиција	Вкупни квалификувани трошоци (ТЕЕ)	Вкупен јавен трошок	ЕУ Учество	Национално учество	Приватно учество	Датум на реализација
Трошоци за изградба-реконструкција														
1						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
2						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
3						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
4						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
5						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
6						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
7	Вкупно							0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
Прва рата (Опрема/машини)														
8						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
9						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
10						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
11						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
12	Вкупно							0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
Втора рата (Општи трошоци)														
13						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
14						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
15						0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
16	Вкупно							0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
17	ВКУПНО							0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

ПРИЛОГ 3- Форма на налепница, комеморативна плакета и билборд

ТЕХНИЧКИ ОПИС НА ЗНАМЕТО НА ЕУ И ЗНАМЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1. ЗНАМЕ НА ЕУ

Знамето на ЕУ мора да биде видливо истакната како што е наведено во овој договор на сите пишани и визуелни материјали. Знамето на ЕУ има правоаголна форма во сина боја чија должина изнесува 1 ½ од неговата висина. 12те златни ѕвезди лоцирани на еднакви интервали формираат недефиниран круг, при што центарот е точката на пресек на дијагоналите од правоаголникот. Радиусот на кругот е една третина од висината на знамето. Секоја од ѕвездите има пет точки кои се лоцирани на периферијата на недефинираниот круг, при што радиусот е една осумнаестина од висината на знамето. Сите ѕвезди се вертикално поставени – всушност со една точка вертикално т.е насочени кон надвор и две точки се поставени во права линија под прави агли до копјето.

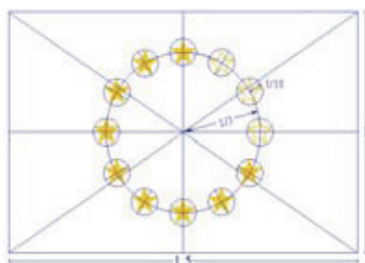
Кругот е распореден на тој начин што звездите се наредени во насока на стрелките на часовникот. Нивниот број е непроменлив.

Официјални бои на знамето се:

- Pantone Reflex сина боја за површината на правоаголникот
- Pantone Process жолта боја за звездите

Pantone Reflex Blue соодветствува со бојата од веб-палетата RGB: 0/51/153 (со шест децимали: 003399) i Pantone Yellow соодветствува со бојата од веб-палетата RGB: 255/204/0 (со шест децимали: FFCC00).

Знамето би требало да биде испечатено на бела позадина. Повеќебојните позадини треба да се избегнуваат, особено оние позадини чија боја не се совпаѓа со сината боја. Таму каде што не може да се избегне ваквата боја, мора да се користи бела граница со дебелина која е $1/25$ тина од висината на правоаголникот. t.

ГЕОМЕТРИСКИ ОПИС

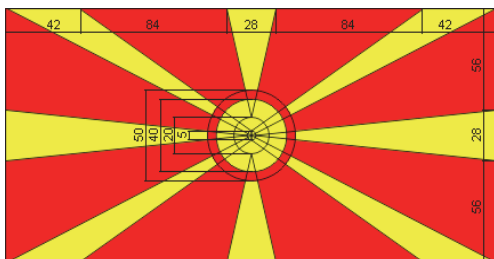
Сите звезди се вертикално поставени т.е со една точка вертикално и две точки поставени во права линија под прави агли до копјето. Нивниот број е непроменлив.

2. ЗНАМЕТО НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Знамето на Република Македонија мора да биде еднакво претставено со знамето на ЕУ на сите визуелни материјали. Знамето на РМ мора да биде видливо истакнато како што е наведено во овој Прирачник на сите пишани и визуелни материјали. Знамето мора да биде претставено со следните официјални бои:

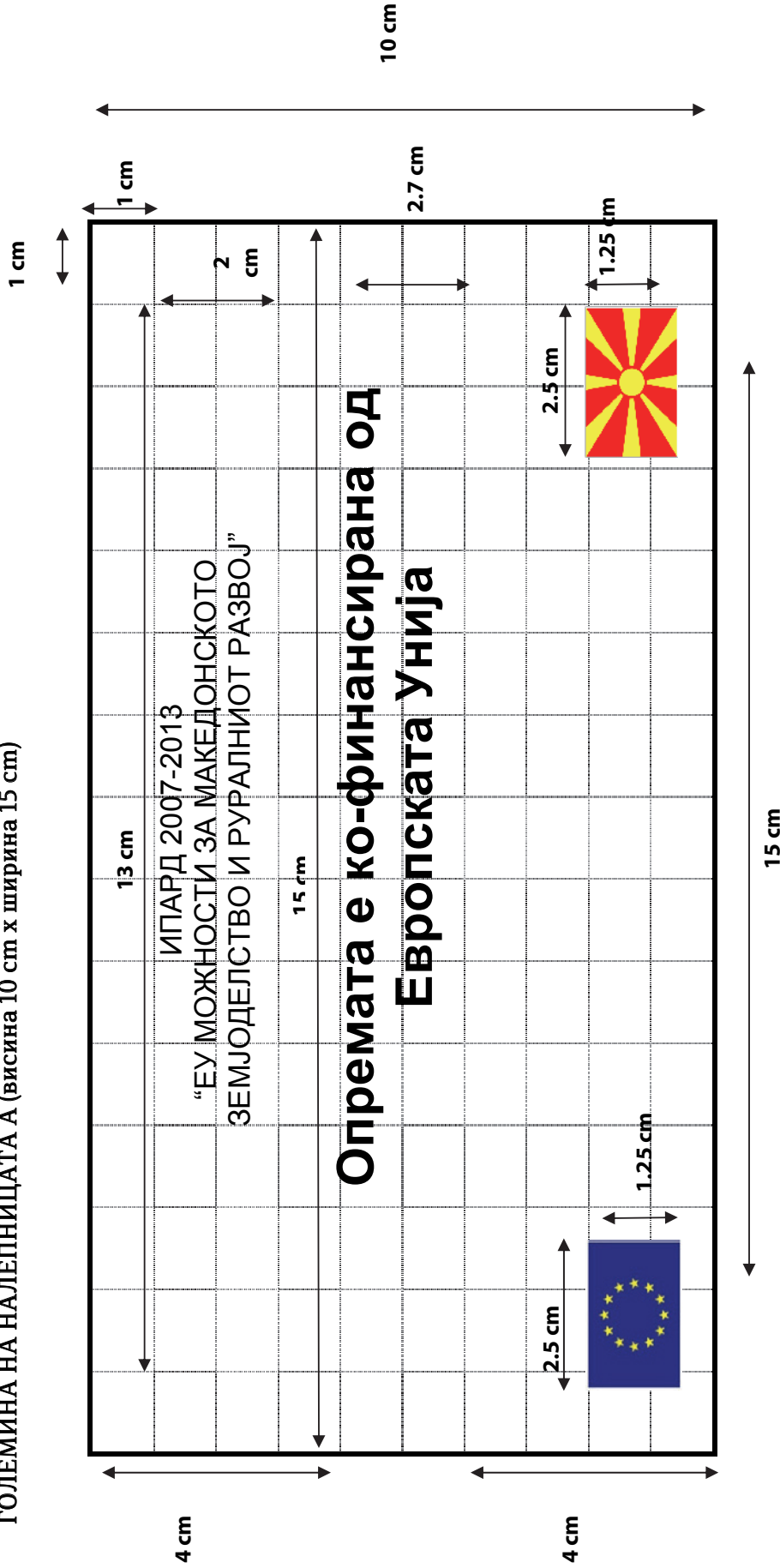
- Pantone 485C (C:0, M:95, Y:100, B:0)
- Pantone Process жолта (C:0, M:0, Y:100, B:0)

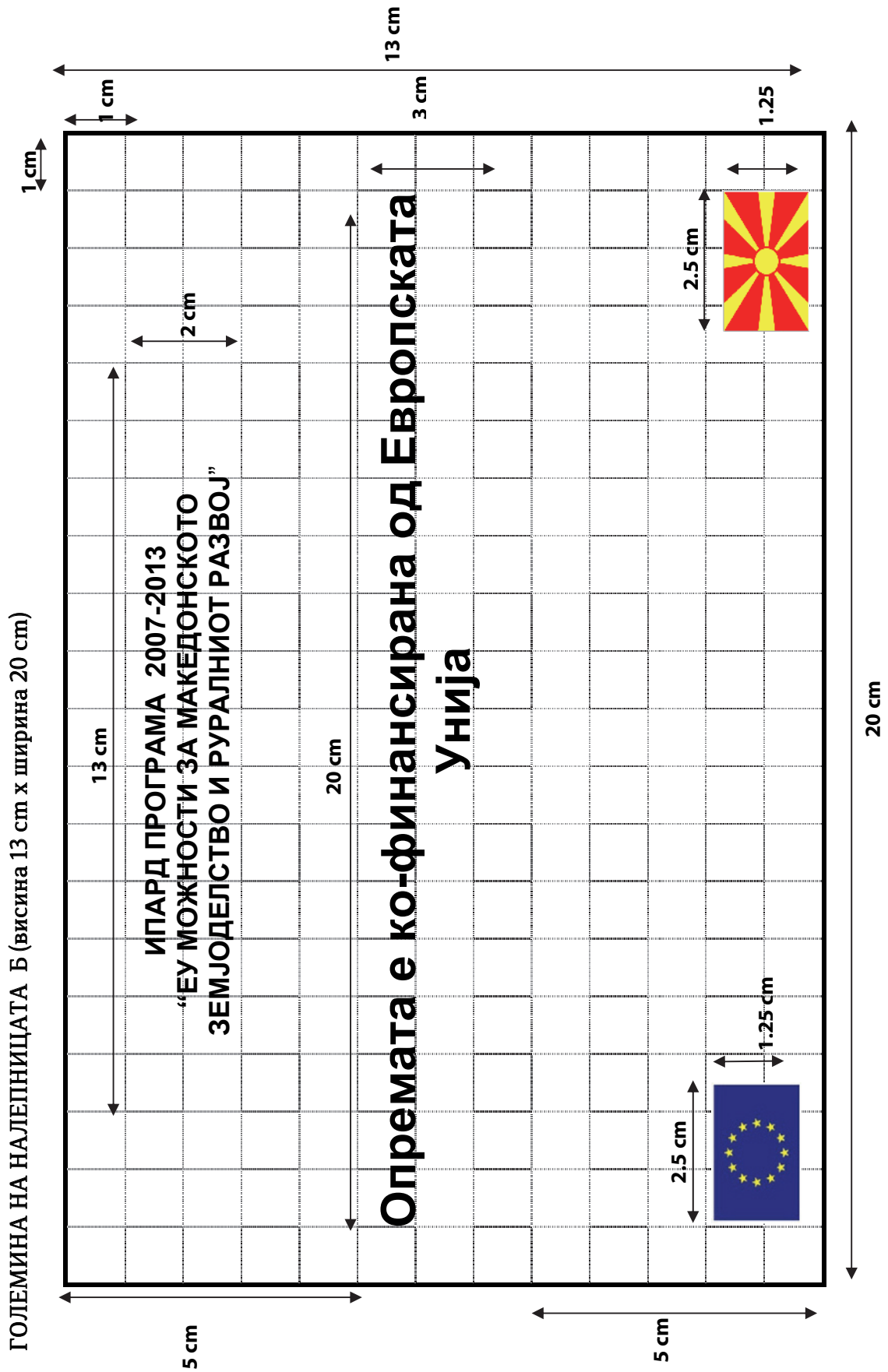
Согласно Законот за знамето на Република Македонија, истото мора да биде во црвена боја со златно-жолто сонце. Сонцето е со осум сончеви зраци, кои се простираат од сончевиот диск со проширување од рабовите на знамето. Сончевите зраци се вкрстуваат во дијагонала, хоризонтала и вертикала. Дијаметарот на сончевиот диск е една седмина од

должината на знамето. Центарот на сонцето се поклопува со точката во која се сечат дијагоналите на знамето. Односот помеѓу ширината и должината на знамето е еден према два.

ГОЛЕМИНА НА НАЛЕПНИЦАТА А (висина 10 cm x ширина 15 cm)

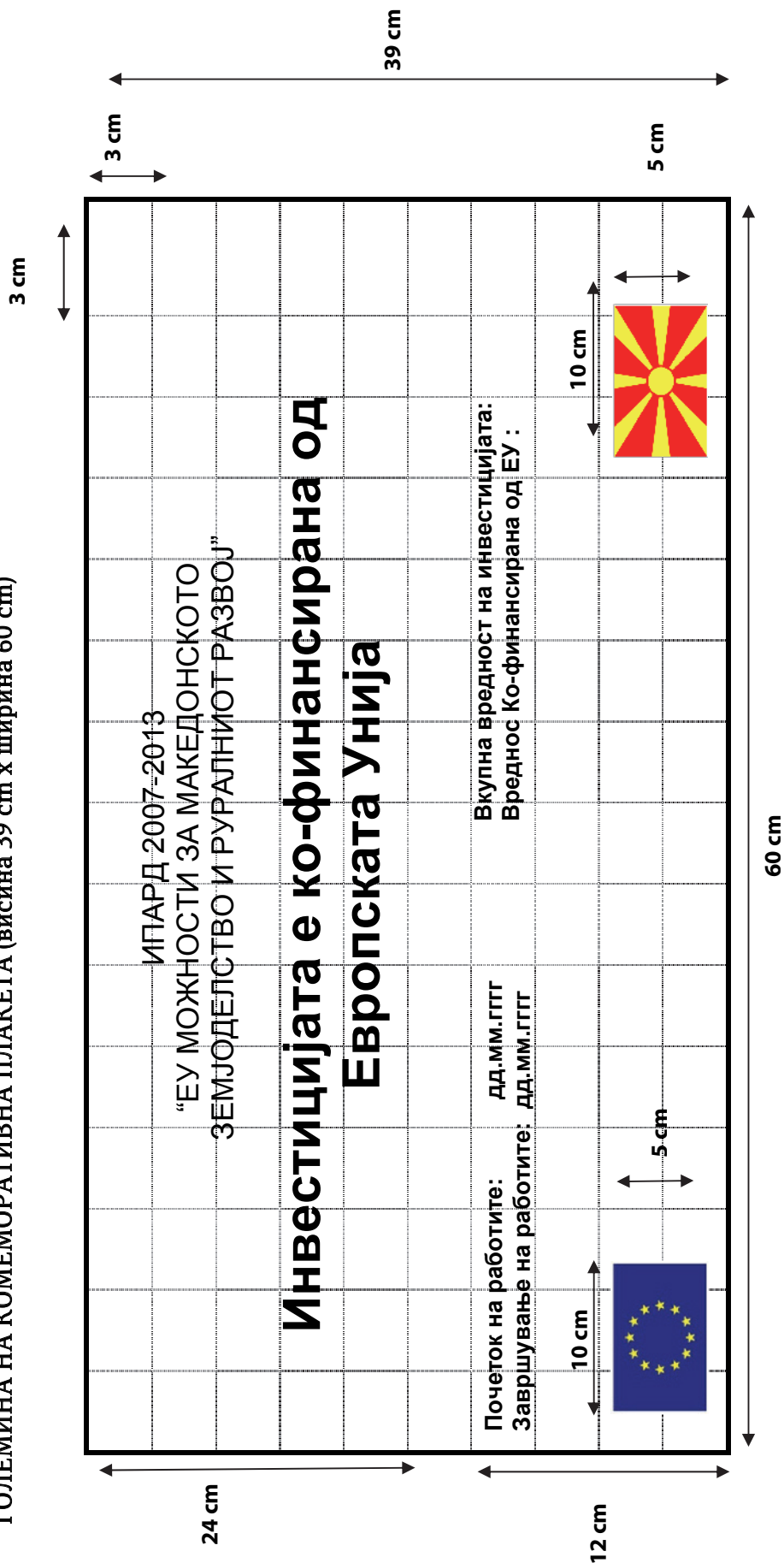

Налепницата се поставува фронтално или странично на видливата страна на опремата на висина од најмалку 1.70 метри и истата треба да биде испечатена на ПВЦ материјал и премачкана со UV лак за заштита од сонце.

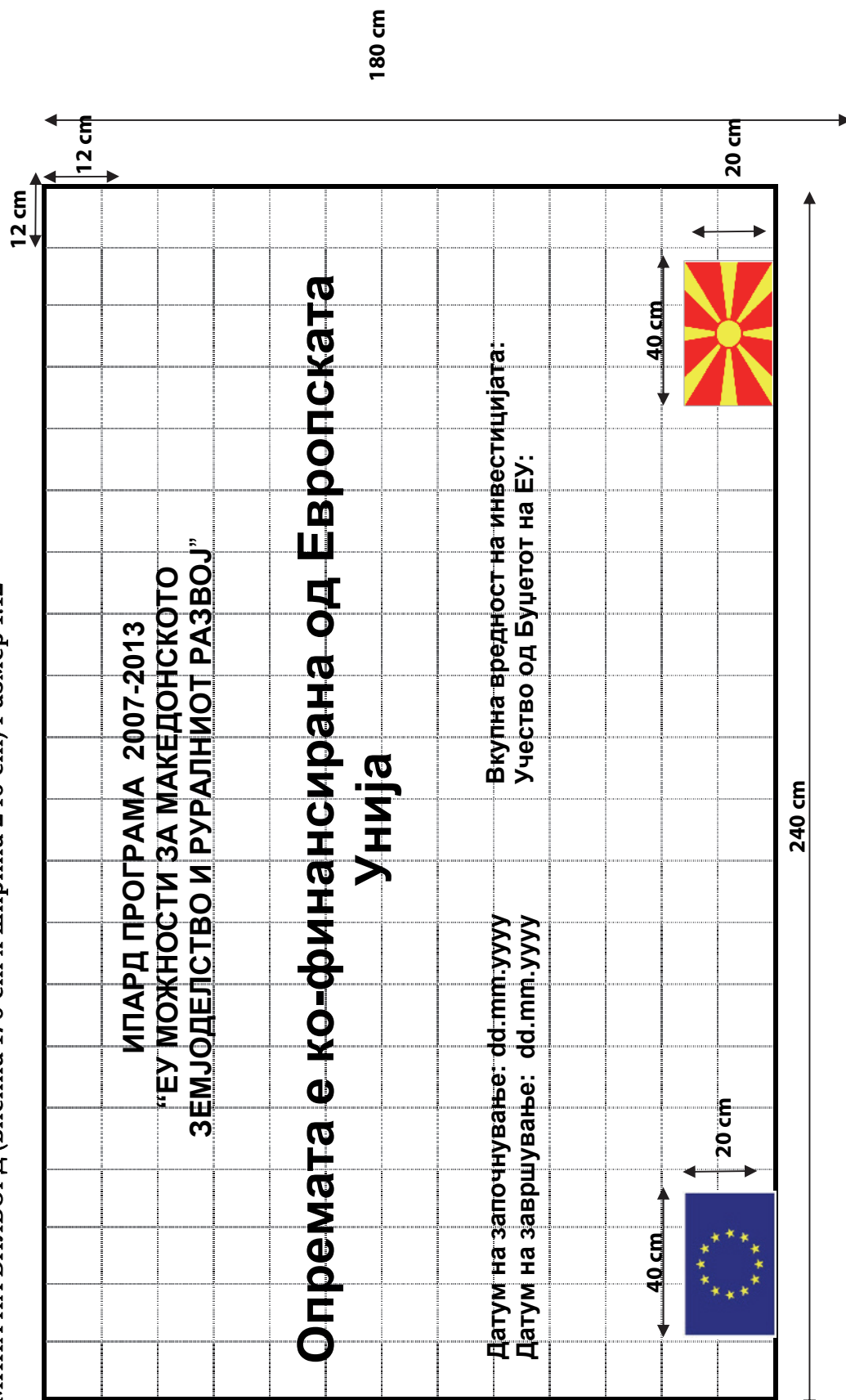
Налепницата се поставува фронтално или странично на видливата страна на опремата на висина од најмалку 1.70 метри и истата треба да биде испечатена на ПВЦ материјал и премачкана со UV лак за заштита од сонце.

ГОЛЕМИНА НА КОМЕМОРАТИВНА ПЛАКЕТА (висина 39 cm x ширина 60 cm)

Комеморативната плакета е направена од печатен ПВЦ материјал премачкан со UV лак и поставена цврсто (залелена или закачена) на метален лим. Металниот лим треба да се постави на ѕид од објект на висина од 1.70 метри мерено од земјиштето на кое се наоѓа.

ГОЛЕМИНА НА БИЛБОРД (висина 170 cm x ширина 240 cm) Размер 1:12

Билбордот е направен од ПВЦ материјал премачкан со UV лак и поставена цврсто (залепена или закачена) на метален лим со иста големина. Металната основа е поставена на два метални столба на висина од 2 метри од земјата. Секој од металните столбови е поставен/забетониран на бетонска основа. Целосната конструкција треба да биде висока во целост 3.80 метри мерено од земјиштето на кое е поставена. .

Прилог 5 : Општини во Република Македонија по Региони

Вардарски регион		Општина Свети Николе
		Општина Велес
		Општина Лозово
		Општина Чашка
		Општина Градско
		Општина Росоман
		Општина Неготино
		Општина Демир Капија
		Општина Кавадарци
Источен регион		Општина Штип
		Општина Карбинци
		Општина Зрновци
		Општина Чешиново-Облешево
		Општина Пробиштип
		Општина Кочани
		Општина Македонска Каменица
		Општина Делчево
		Општина Пехчево
		Општина Веница
		Општина Берово

Југозападен регион		Општина Охрид
		Општина Дебарца
		Општина Струга
		Општина Вевчани
		Општина Другово
		Општина Центар Жупа
		Општина Кичево
		Општина Осломеј
		Општина Зајас
		Општина Македонски Брод
		Општина Вранештица
		Општина Дебар
		Општина Пласница
Пелагониски регион		Општина Ресен
		Општина Битола
		Општина Новаци
		Општина Могила
		Општина Демир Хисар
		Општина Кривогаштани
		Општина Прилеп
		Општина Долнени
		Општина Крушево

Полошки регион		Општина Маврово и Ростуша
		Општина Гостивар
		Општина Брвеница
		Општина Врапчиште
		Општина Желино
		Општина Боговиње
		Општина Тетово
		Општина Теарце
		Општина Јегуновце
Североисточен регион		Општина Липково
		Општина Куманово
		Општина Старо Нагоричане
		Општина Ранковце
		Општина Кратово
		Општина Крива Паланка

<u>Скопски регион</u>		Општина Аеродром
		Општина Бутел
		Општина Гази Баба
		Општина Ѓорче Петров
		Општина Карпош
		Општина Кисела Вода
		Општина Сарај
		Општина Чаир
		Општина Центар
		Општина Шуто Оризари
		Општина Сопиште
		Општина Студеничани
		Општина Зелениково
		Општина Петровец
		Општина Арачиново
		Општина Илинден
	Општина Чучер-Сандево	

ПРИЛОГ 6 - Документи кои ги издаваат „техничките тела“ во структурата на ИПАРД

1. Министерство за животна средина и просторно планирање – Управа за животна средина

Министерството го потврдува исполнувањето на обврските од прописите за животна средина три пати во текот на одобрувањето, исплатата и ex-post контролата на инвестицијата.

Пред одобрувањето на барањето за користење на средства од ИПАРД Програмата 2007-2013 Министерството го потврдува исполнувањето на обврските од прописите за заштита на животната средина, пред исплатата на средствата исполнувањето на ЕУ стандардите за заштита на животната средина, а на ex-post контролата потврдува дека стандардите и понатаму се почитуваат.

Потврдувањето на обврските/стандардите Министерството го врши преку административна контрола од страна на Управата за животна средина и преку инспекциски надзор извршен од страна на Државниот инспекторат за животна средина во соработка со овластените инспектори за животна средина, а во согласност со важечката законска регулатива и останатите прописи од областа.

Потврдувањето на исполнувањето на ЕУ стандардите за заштита на животната средина пред исплата на финансиската поддршка од ИПАРД Програмата се врши по доставено барање од страна на корисникот, а се издава врз основа на извршен инспекциски надзор од страна на Државниот инспекторат за животна средина во соработка со овластените инспектори за животна средина со записник за констатирана состојба. Потврдувањето на стандардите со ex-post контролите следи по доставено службено барање од страна на Агенцијата и истите секогаш се потврдуваат по извршен инспекциски надзор од страна на Државниот инспекторат за животна средина во соработка со овластените инспектори за животна средина со записник за констатирана состојба.

Корисниците на средства од ИПАРД Програмата 2007 – 2010 година доставуваат барање за потврдување на исполнетоста на ЕУ стандардите до Министерството за животна средина – Управата за животна средина.

Барањето се поднесува во оригинален примерок заверен со административна такса од 50 денари до архивата на Министерството за животна средина и просторно планирање – Управата за животна средина во затворен плик на кој има ознака „Барање за ИПАРД“. Во барањето барателот ги наведува следните податоци: мерка, подмерка, тип на инвестиција и вкупен износ на инвестиција согласно ИПАРД Програмата 2007-2013. Барателот е должен детално да ја опише инвестицијата која е предмет на ко-финансирање од ИПАРД Програмата.

По приемот на барањето истото се доставува до Управата за животна средина.

Управата за животна средина утврдува дали исполнувањето на националните стандарди (издавање на согласност/решение за одобрен елаборат за животна

средина или А/Б-ИСКЗ дозвола) е извршено од страна на Управата за животна средина при Министерството за животна средина и просторно планирање или од страна на овластените стручни служби при единиците на локалната самоуправа. По утврдената состојба го препраќа барањето до Државниот инспекторат за животна средина со предлог за вршење на инспекциски надзор во соработка со државен службеник од Управата, доколку согласноста/решението за одобрен елаборат/ИСКЗ дозвола е издадена од Управата односно со предлог за вршење на инспекциски надзор во соработка со овластен инспектор за животна средина од единицата на локалната самоуправа која ја издала согласноста/решението за одобрен елаборат/ИСКЗ дозволата.

При вршењето на инспекцискиот надзор на записник се утврдува исполнувањето на обврските од одобрениот Елаборат за оценка на влијанијата врз животната средина односно ИСКЗ дозволата и се забележува дека инвестицијата/производната единица/претпријатието се во согласност со прописите од областа на животната средина кои се усогласени со ЕУ прописите од истата област.

За утврдување на исполнетост на стандардите при вршење на ex-post контроли Агенцијата доставува службено барање до Управата за животна средина при Министерството за животна средина и просторно планирање. По добиеното барање Управата постапува исто како во точка 5.

При вршење на ex-post контролите исполнетоста на стандардите се утврдува исто како во точка 5 на овој прилог.

Ex-post инспекцискиот надзор може да се изврши истовремено со ex-post контролата извршена од страна на Агенцијата со што на посебен записник ќе се констатира постоечката состојба.

2. Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за потребите на барателите на средства од ИПАРД Програмата ги издава следните документи:

- 1) Потврда за пријавени производни капацитети во Единствен регистар на земјоделски стопанства,
- 2) Потврда за упис во Националниот регистар на лозови насади,
- 3) Потврда за подмирени обврски по основ на склучен договор со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство,

Барањето за издавање на документација потребна за поднесување на барање по јавен повик за користење на средствата од ИПАРД Програмата 2007-2013 заверено со административна такса од 50,00 денари го поднесуваат потенцијалните баратели за користење на средствата од ИПАРД Програмата 2007-2013 во најблиската подрачна единица на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Подрачната единица на МЗШВ е должна да обезбеди копии од образецот „Барање“ на видно место во подрачната единица или по барање на барателот.

Барањето се поднесува во три оригинални примероци од кои еден оригинален примерок задржува барателот. Примерокот кој го задржува барателот мора да биде заведен со број и дата на прием и потпис за потврда на приемот оверен со печат.

Во зависност од Барањето ПЕ на МЗШВ ги изготвува и издава документи од точка 1) и 2). Документот од точка 2) ПЕ на МЗШВ го издава во рок од 3 работни дена.

Раководителот на одделението на подрачната единица веднаш по приемот на Барањето, оригиналот (по факс) го проследува до:

- **Секторот за земјоделство**, доколку во барањето се бара документ под точка 3) Потврда за упис во Регистарот на производители на вино

- **Секторот за финансиски прашања**, доколку во барањето се бара документ под точка 4) Потврда за подмирени обврски по основ на склучен договор со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за последната фискална година.

Сите документи наведени во Барањето се издаваат на барателот во подрачната единица каде е примено барањето.

Потврдата за подмирени обврски кон Министерство за земјоделство шумарство и водостопанство по основ на склучен договор од точка 3) се издава на потенцијални баратели за проверка на статусот по основ на склучен договор со МЗШВ за:

Договор за концесија за користење на рибите од риболовните води (Закон за рибарство и аквакултура “Службен весник на Република Македонија бр. 7/08, 67/10, 47/11, 53/11 и 95/12”);

Договор за земјоделска механизација по Програмата за зголемување на производство на храна во Република Македонија од Јапонска помош и проектите кои произлегуваат од истата;

Договор за концесија за користење на дивечот во ловиштето (Закон за ловството “Службен весник на Република Македонија бр.26/09, 82/09, 136/11 и 1/12”);

Договор за закуп на земјоделско земјиште во државна сопственост (Закон за земјоделско земјиште “Службен весник на Република Македонија бр.135/07, 17/08, 18/11, 148/11 и 95/12”).

Потврдата од точка 3) се издава во рок од 5 работни дена.

3. Агенција за храна и ветеринарство

АХВ за потребите на спроведување на ИПАРД Програмата 2007-2013 по службена должност да ги издава и доставува до АФПЗРР следниве документи:

1. Мислење за усогласеност на проектната документација/планираната инвестиција со националните прописи и прописите за безбедност на храна на Европската Унија,
2. Мислење за усогласеност на проектната документација/планираната инвестиција со националните прописи и прописите на Европската Унија од областа на ветеринарно јавно здравство,

3. Мислење за усогласеност на проектната документација/планираната инвестиција со националните прописи и прописите на Европската Унија од областа на и заштита и благосостојба на животните,
4. Потврда за усогласеност на стандардите на Европската Унија (одгледување на животни).
5. Потврда за усогласеност на стандардите на Европската Унија (безбедност на храна од неживотинско потекло).
6. Потврда за усогласеност на стандардите на Европската Унија (безбедност на храна – ветеринарно јавно здравство).
7. Потврда за усогласеност со стандардите на Европската Унија (безбедност на храна – ветеринарно јавно здравство и благосостојба на животните)
8. Податоци за одгледувалиште на говеда
9. Податоци за одгледувалиште на овци и кози
10. Потврда за здравствена состојба на животните
11. Потврда за докажување на хигиена на храна и квалитетот на млекото во согласност со ЕУ стандардите за сирово млеко
12. Потврда за усогласеност со стандардите на ЕУ од областа на благосостојба на животните при колење во кланица
13. Потврда за исполнување на минимум националните прописи за благосостојба на животните на барателот со националните прописи од областа на благосостојба на животните
14. Податоци за одгледувалиште за видови животни за кои АХВ води регистар на одгледувалишта
15. Акционен план подготвен од барателот и потврден од АХВ (со потпис и печат од одговорното лице) за недостатоците кои се претходно дефинирани (преработки на месо, млеко и кланиците)
16. Регистар на правни субјекти регистрирани за извоз во ЕУ
17. Потврда и друга потребна документација за сите правни субјекти кои се затворени заради неисполнување на стандардите

За издавање на горенаведените документите АФПЗРР по службена должност доставува до АХВ индивидуално барање за издавање на документите од член 2 на овој договор и потребната документација поднесена од Барателот до АФПЗРР, вклучувајќи и детално објаснување потребно за издавање на документите од член 2 став (1) од овој договор.

Горенаведените документите АХВ ги издава по извршена административна контрола, како и по извршена контрола на лице место.

АХВ, доколку е потребно, за издавање на документите може писмено да се обрати до барателот/корисникот и да побара појаснување и дополнување на документацијата. Времето од денот на поднесување на писменото барање до добивањето на одговорот не влегува во рокот од член 3 став (2) од овој договор.

На писмено барање од АХВ, АФПЗРР ќе достави дополнителна документација и писмено објаснување во врска со издавањето на документите.

АФПЗРР се согласува да ги извести потенцијалните баратели/ корисници за начинот на прибавување на документите кои ги издава АХВ за потребите на спроведување на ИПАРД Програмата 2007-2013.